NAŠ TEDNIK

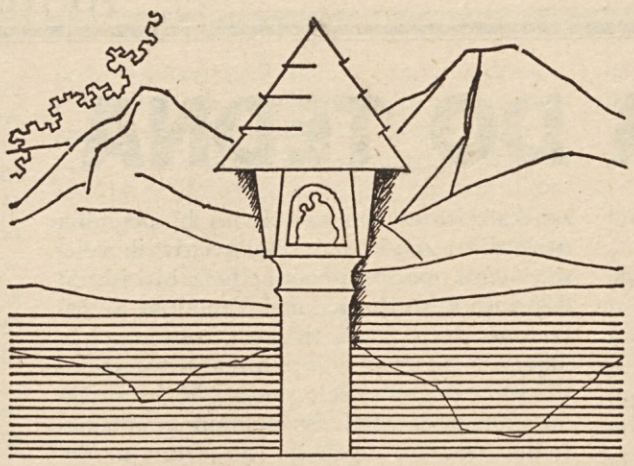

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETNIK XXI / ŠTEVILKA 49 CELOVEC, DNE 4. DECEMBRA 1969 CENA 2.50 ŠILINGA

Veličina sv. Cirila in Metoda

Kar je sv. oče Pavel VI. letos v februarju na Cirilovi proslavi v Rimu z vsem spoštovanjem poljubil kipa sv. Cirila in Metoda in s tem še na zunaj dal potrdilo svojim vznesenim besedam o njunem svetništvu, in njunem ogromnem apostolskem delu za Cerkev Kristusovo, mora biti vsakomur jasno, da sta sv. Ciril in Metod dika Kristusove Cerkve, tisti srečni most, ki veže krščanski Zahod in krščanski Vzhod.

V nedeljo smo slišali besede odličnega cerkvenega zgodovinarja, prevzvišenega gospoda škofa dr. Rudolfa Graberja. S kako prodornim duhom nam je nakazal dobo sv. Cerkve ob času sv. Cirila in Metoda, orisal odličen rod njunih staršev in še bolj odličnega krščanskega duha, ki sta roditelja, visoki državni predstavnik oče Leon in plemkinja mati Marija, znala vcepiti v srca svojih 7 otrok, od katerih sta zaslovela najstarejši Emanuel (Mihael) M e t o d in najmlajši Konstantin — C i r i l. Slišali smo, kako sta si oba v že prvi zavestni mladosti izbrala sveto božjo Modrost za življenjsko vodnico in ji ostala zvesta. Ta modrost ju je iz sredine kipečega življenja (Manuel-Metod je bil že slovit strateg v slovanski bizantinski kneževini, Konstantin-Ciril pa slovit vseučiteljski profesor na dvorni visoki šoli), od visokega življenjskega položaja privedla na »goro, ki je Kristus«. Na zunaj je ta gora bila zemeljska gora — bitinijski Olimp z vrsto samostanov, v prenesenem pomenu pa je ta »duhovna gora« Kristus bila v njunih dušah.

Konstantin in Manuel-Metod sta po vzoru velikih duhovnih učiteljev vzhodnega krščanstva od mladosti stremela po duhovnem življenju in se preko duhovništva in meništva notranje usposobila za veliki apostolat v Kristusovi Cerkvi.

Prevzvišeni regensburški škof nam je nakazal, kako se je njun apostolski duh po notranji rasti in po dejanjih božje Previdnosti usmerjal najprej na vzhod, kjer se je Konstantin izkazoval izbornega, nepremagljivega krščanskega apologeta zoper mohamedance, potem na sever, kjer pri Kazarih nastopata že oba brata, bogoslovni učenjak in apostol sv. Ciril-Konstantin ter igumen (opat) Metod, njegov apostolski pomočnik v praktičnem misijonu pri Kazarih, in slednjič na zahod, k Slovanom.

Tudi za misijonsko poslanstvo pri Slovanih sta bila izbrana od krščanskega cesarja (na prošnjo velikomoravskega kneza Rastislava), ki je v tisti dobi čutil dolžnost, ne samo obrambe, marveč tudi širjenja krščanske blagovesti. Tudi če je krščanski vladar utegnil imeti kakšne postranske, svetne cilje zraven, krščanski apologet in misijonar sv. Ciril je s svojim bratom svetim Metodom sprejemal apostolsko službo le zaradi K r i s t u s a.

Ko je cesar Mihael povabil Konstantina na misijon k Slovanom, je Konstantin bil bolehen in utrujen, vendar še ves apostolsko goreč. Pokazal je svojo pripravljenost, vendar so mu izkušnje pri dotedanjih apostolskih poslanstvih narekovale konkretne, stvarne predpogoje, če je tudi pri Slovanih hotel računati na uspeh misijona. Ti predpogoji so bili: z n a n j e j e z i k a tistega ljudstva, d o m a č e p i s e m s t v o in b o g o s l u ž n e k n j i g e tistega naroda, h kateremu bi naj šel. Za prvo zadevo ni bilo skrbi, ker je slovanski jezik znal z bratom Metodom že zdoma (iz Soluna). Da pa Slovani nimajo še književnosti, vsaj v bizantinskem cesarstvu ne, pa je dobro vedel. Tudi Moravani, kakor je zvedel od njih poslanstva, je še niso imeli. Zato se je na željo svojega krščanskega vladarja, ki je v narodnostnem pogledu bil bolj širokogruden kot bizantinska hierarhija, odločil, da Slovanom oskrbi pismenstvo in bogoslužne knjige. In tako se je odpravil s svojim bratom in z nekaterimi učenci slovanskega rodu ali vsaj slovanščine veščimi k Slovanom na Moravsko ne na slepo, marveč dobro pripravljen, z domačimi bogoslužnimi knjigami. Svoj misijon je ondi začel prav temeljito ne samo z oznanjevanjem božje resnice v domači besedi, marveč tudi z bogoslužjem v domači besedi in z vzgojo duhovniškega naraščaja domačega rodu. Uspeh je bil čudovit, versko bogoslovno izobraževanje v šoli odličnega „filozofa" in bogoslovnega profesorja Konstantina ter njegovega brata opata Metoda tako naglo, da je po 40 mesecih že mogel računati z mašniškim posvečenjem svojih moravskih učencev in z organizacijo samostojne slovanske škofije.

Za vse, ki smo v nedeljo imeli to srečo, da smo v svoji sredi imeli štiri škofe, dva slovenska in dva nemška, in ki smo slišali iz ust prevzvišenega regensburškega škofa toliko tehtnih besed, je bilo v veliko zadoščenje, ko je naglasil, kako sta sv. brata Ciril in Metod po svoji izredni misijonski metodi postala vzornika II. vatikanskemu koncilu, ki se je za reševanje vseh pastoralnih problemov sodobne Kristusove Cerkve oziral na modre izkušnje in na posrečeno sodelovanje z ljudstvom in ljudstva v božji Cerkvi, zlasti pri sv. liturgiji. Po 1100 letih sta sv. brata zmagala v vsej Cerkvi, kakor ju tudi časti vsa katoliška Cerkev.

Sodim, da je sedaj slehernemu, katoliško mislečemu in katoliško čutečemu kristjanu, kaj še duhovniku, dovolj jasno, da sta sveti Ciril in Metod bila božja sveta moža!

Dr. Metod Turnšek

Mogočna ciril-metodijska proslava v Celovcu

V jubilejnem ciril-metodijskem letu (1100-letnica smrti sv. Cirila in 1100-letnica posvetitve sv. Metoda za panonskega nadškofa) se je dvignil tudi slovenski narod k proslavi častnega spomina na sv. solunska brata, slovanska blagovestnika. Pridružil se je sv. očetu Pavlu VI. v Rimu (14. — 17. februarja), pridružil patriarhu Atenagori in patriarhu Kirilu (s pravoslavnimi verniki) v Sofiji (19. maja), pridružil nemškim katoličanom v Regensburgu (6. julija), pridružil češkim in slovaškim ciril-metodijskim proslavam na Velehradu in v Pragi (v juliju in septembru).

Krščanska kulturna zveza v Celovcu je pripravila osrednjo ciril-metodijsko proslavo za prvo adventno nedeljo, dne 30. novembra. Na to proslavo je s prevzvišenim celovškim škofom dr. Jožefom Köstnerjem povabila za slavnostnega govornika regensburškega škofa dr. Rudolfa Graberja, ki je je vodja ekumenske komisije v nemškem episkopatu, ugleden cerkveni zgodovinar in odličen marijanski pisatelj ter govornik.

Na proslavo so bile povabljene tudi sosednje škofije ter so se povabilu odzvali ljubljanski nadškof in metropolit dr. Jožef Pogačnik, ki je pa zaradi gripe moral izostati, vendar je poslal svojega zastopnika v osebi dekana ljubljanske bogoslovne fakultete stolnega kanonika dr. Vilka Fajdiga, oba mariborska škofa, ordinarij doktor Maksimilijan Držečnik ter pomožni škof dr. Vekoslav Grmič, ki je vodja slovenske ekumenske komisije. Iz Trsta je prispel škofov vikar dr. Lojze Škerl.

Poleg celovškega škofa dr. Köstnerja sta stolni kapitelj zastopala kanonika prelat Aleš Zechner in škofijski kancler doktor Franc Kirchner. Z mariborskima škofoma sta prispela prof. Jože Reichman in pisatelj, pesnik dr. Stanko Janežič. V ljubljanskem zastopstvu pa sta poleg dekana doktor Fajdiga bila nadškofov osebni tajnik Anton Markl ter bogoslovni prof. dr. Franc Perko.

Proslave sta se udeležila tudi protestantska zastopnika, župnika Heinz Krobath in Joachim Radke.

Župana mesta Ellwangena v Nemčiji, kjer je 870 leta v Regensburgu obsojeni panonski nadškof sv. Metod prebil skoraj trilotno ječo, je zastopal univ. prof. doktor Viktor Burr iz Gradca odn. iz Bonna.

Med gosti laiki so se udeležili proslave vsi vidnejši predstavniki naših šolskih oblasti, nadzornik dr. Valentin Inzko, nadzornik R. Vovk, bivši ravnatelj slovenske gimnazije dvorni svetnik dr. Joško Tischler, sedanji ravnatelj dr. Pavle Zablatnik, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev prof. dr. Vospernik, in tajnik doktor Zerzer, predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzi Weiß.

Poleg številne duhovščine in čč. sester so bili navzoči vsi vidnejši koroški slovenski kulturni delavci in cvet mladine iz prosvetnih in pevskih društev ter dijaške mladine.

Proslava se je začela s himno pesnice Milke Hartmanove Karantanija, ki jo je uglasbil prof. dr. Fr. Cigan in so jo pod njegovim vodstvom zapeli združeni pevski zbori iz Bilčovsa, Kotmare vesi, Šmarjete v Rožu, Sel in mlada grla Koroške dijaške zveze.

Predsednik Krščansko kulturne zveze dr. Erik Prunč je izrekel prisrčen pozdrav in utemeljil, čemu ta proslava: Vsi uživamo sadove blagovestniškega delovanja svetih solunskih bratov Cirila in Metoda.

Nato je prevzvišeni škof celovški doktor Jožef Köstner pozdravil navzoče škofe in izrazil svoje zadovoljstvo, da je Krščanska kulturna zveza priredila to proslavo v čast svetima bratoma Cirilu in Metodu, ki sta zaslužna za sv. Cerkev.

Sledil je pozdrav mariborskega škofa dr. Držečnika, ki je najprej opravičil ljubljanskega metropolita dr. Pogačnika, ki je imel namen udeležiti se proslave, a ga gripa drži na bolniški postelji. Mariborski škof je naglasil, da je Koroška s Celovcem tisti kraj, kjer je svetniški Slomšek že od mladosti (kot bogoslovec in spiritual) častil sv. Cirila in Metoda in gojil veliko misel: ustanovitev slovite bratovščine sve-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Med častnimi gosti so v prvi vrsti od leve: prelat A. Zechner, pomožni škof dr. V. Grmič, škof dr. M. Držečnik, škof dr. J. Köstner, škof dr. R. Graber, škofijski vikar dr. L. Škerl, dekan teol. fakultete dr. V. Fajdiga, dr. F. Kirchner, dekan F. Millonig in dr. P. Zablatnik. Foto: Domanjko

Mitja Vošnjak na Koroškem

Pretekli teden je bil na uradnem obisku v Celovcu novi jugoslovanski veleposlanik v Avstriji Mitja Vošnjak. V spremstvu sedanjega generalnega konzula dipl. inž. Budihne je veleposlanik obiskal deželnega glavarja Hansa Simo. Ob tej priložnosti je Vošnjak povedal, da je veljal prvi uradni obisk vprav Koroški, ker ga vežejo še spomini na to deželo, ko je bil še generalni konzul v Celovcu. Posebno je vesel dejstva, da so se odnosi med obema deželama od takrat do danes precej izboljšali. Mitja Vošnjak je obiskal še predsednika deželnega zbora Tilliana in celovškega župana Außerwinklerja. Na večerjo, ki jo je priredil v čast novemu veleposlaniku inž. Budihna, so bili povabljeni tudi zastopniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev.

OD TEDNA DO TEDNA

ŠEST SEJ SALT

Na sedežu ameriškega veleposlaništva v Helsinkih je bila v torek 6. seja razgovorov med ameriško in sovjetsko delegacijo o omejevanju jedrskega orožja (SALT). Seja je trajala poldrugo uro ter je po vesteh iz ameriških in sovjetskih krogov potekala na »zadovoljiv način«. V prihodnjih dneh se bosta obe delegaciji posvetovali s svojima vladama ter jima podrobno poročali o dosedanjih rezultatih razgovorov.

Pričakuje se, da se bodo razgovori zaključili verjetno sredi decembra s sporazumom o sklicanju dvostranske konference.

RESNI POSKUSI ZA ZBLIŽANJE MED ZAHODNO NEMČIJO IN POLJSKO

Zahodnonemška vlada, ki je v rokah socialnih demokratov, si resno prizadeva, da bi prišlo do sprave s Poljsko in tudi z Nizozemsko, z državama, kjer vlada med ljudstvom še zmerom nerazpoloženje proti Nemcem iz druge svetovne vojne. Zahodnonemški predsednik Heinemann je bil minuli teden na uradnem obisku na Nizozemskem. Neki pariški časopis je v tej zvezi zapisal, da je bil ta obisk velikega pomena.

Zahodnonemška vlada je že menda odposlala v Varšavo noto o svoji pripravljenosti na razgovore. Zunanji minister Walter Scheel je sicer po radiu opozoril zahodnonemško javnost, naj od prvih razgovorov ne pričakujejo pretiranih dosežkov. Poljski list »Życie Warszawy« je objavil razgovor z nemškim zveznim kanclerjem Willyjem Brandtom. Ta je dejal, da bo zahodnonemška vlada v kratkem podpisala pogodbo proti širjenju jedrskega orožja (le-to so medtem že podpisali — glej spodnji članek); vlada je tudi naklonjena evropski konferenci za varnost. Proučila bo tudi predloge poljskega vodje partije Vladislava Gomulke za razgovore. Dr. Brandt je pripomnil, da se Nemci zavedajo, koliko so Poljaki pretrpeli zaradi njih. Razumejo tudi željo Poljakov, da bi živeli za varnimi mejami. Zgoraj imenovani varšavski list pripominja, da so Poljaki prvič po dvajsetih letih v programu nove zahodnonemške vlade našli nekaj novega.

ZAHODNA NEMČIJA PODPISALA POGODBO PROTI JEDRSKEMU OROŽJU

Že v prejšnji številki našega lista smo na prvi strani v članku »Korak naprej k svetovnemu miru«, dejali, da namerava tudi Zahodna Nemčija podpisati pogodbo o neširjenju atomskega orožja. To se je zgodilo v resnici v petek, 28. novembra, ko so zahodnonemški diplomatski predstavniki v Moskvi, Londonu in Washingtonu po navodilu svoje vlade podpisali to pogodbo.

Zvezni kancler dr. Brandt je imel v zvezi s tem tiskovno konferenco, na kateri je utemeljil sklep svoje vlade. Kancler je tudi zanikal trditev, po kateri naj bi pogodba utrjevala atomski monopol svetovnih velesil. Nemški podpis pogodbe hoče biti iskren doprinos k zbližanju med Vzhodom in Zahodom. Dalje je na tiskovni konferenci še dejal, da bo Zvezna republika Nemčija ratificirala pogodbo šele potem, ko bo prišlo do sporazuma med Evratomom in mednarodno atomsko agencijo na Dunaju. Pogodba o neširjenju jedrskega orožja nikakor ne ogroža varnosti Zahodne Nemčije, niti ne njenega sodelovanja z Atlantsko zvezo (NATO).

Pogodbo proti širjenju atomskega orožja je doslej podpisalo že 90 držav, ratificiralo pa jo je več kot 25.

NENNI SVARI PRED NEVARNOSTJO FAŠISTIČNE DIKTATURE

Silno pozornost v italijanskem javnem življenju je zbudil razgovor urednika milanskega lista »Corriere della sera« z bivšim zunanjim ministrom in s socialističnim voditeljem Pietrom Nennijem. Ta je poudaril, da zdaj v Italiji ne gre za običajne socialne spore med sindikalnimi organizacijami in industrijci, temveč imajo zadnji dogodki izrecno politično ozadje. Zavedati se je treba nevarnosti, da bodo voditelji zgubili nadzorstvo nad dogodki. Dogaja se — kakor so pokazali dogodki v Pisi in Caserti — da niti sindikati ne obvladajo položaja. Smrt policijskega agenta v Milanu naj bo vsem v opozorilo. Potrebna je organična obramba demokracije. Naravno je, da se nevarnosti pred diktaturo zavedajo še posebno tisti, ki so doživeli nastop fašizma z vsemi posledicami, tako tudi z vojno. Nennijevo svarilo je toliko bolj pomembno, ker je tudi sam predsednik Saragat po milanskih dogodkih pozval italijansko javnost k demokratični solidarnosti, a vlado, naj nastopi z dejanji.

V ITALIJI PRVIČ GLASOVALI ZA RAZPOROKO

V Italiji so zagovorniki razporoke dobili svojo prvo bitko v poslanski zbornici. Le-ta je namareč z veliko večino pretekli teden odobrila predlog Fortuna-Basilini, poimenovan tako po njegovih predlagateljih. Advokat Loris Fortuna je poslanec v videmski pokrajini. S tem predlogom, ki je bil zaenkrat odobren v poslanski zbornici, se uvaja prvič v italijanski zakonodaji razporoka.

Proti temu predlogu je krščanska demokracija v parlamentu predložila resolucijo, češ da je gornji zakonski osnutek za uvedbo razporoke protiustaven. Parlament pa je resolucijo odbil s 322 glasovi, medtem ko je za resolucijo glasovalo 290 poslancev. Navzočih je bilo 612 poslancev.

SPET RAZGOVORI O BLIŽNJEM VZHODU

Razgovori med štirimi velesilami o Srednjem vzhodu, ki so jih prekinili 1. julija, so se ponovno začeli v torek. Predstavniki Združenih ameriških držav, Sovjetske zveze, Francije in Velike Britanije so se sestali v rezidenci ameriškega veleposlanika Yosta.

ROGERS O POGOVORIH MED ZDA IN SOVJETSKO ZVEZO V HELSINKIH

V intervjuju, ki ga je oddajalo neko ameriško televizijsko omrežje, je ameriški zunanji minister William Rogers izrazil svoje zadovoljstvo nad potekom helsinških razgovorov med Američani in Sovjeti o omejevanju strateškega orožja. Rogers je poudaril pozitivno stališče, ki so ga zavzeli sovjetski predstavniki na razgovorih ter dejal, da je »ton dialoga najboljši od vseh razprav, ki smo jih dotlej imeli s Sovjetsko zvezo«. »Sovjeti — je nadaljeval — so zavzeli resno in ne polemično stališče, splošno ozračje pa nam vliva poguma.«

PONOVNO AMERIŠKO OROŽJE ZA GRČIJO

Ameriški ilustrirani tednik »Time« poroča, da se je ameriška vlada odločila v načelu, da bodo Združene ameriške države ponovno dobavljale orožje Grčiji. Ta je bila tudi izključena iz Evropskega sveta. Američani so prekinili dobavo orožja Grčiji leta 1967, ko so grški polkovniki izvedli državni udar. Toda medtem se je sovjetska mornarica, tako poroča »Time«, na Sredozemlju ojačila. Ameriška vlada mora zaradi tega obnoviti dobre odnose z vlado, ki ima na Sredozemskem morju močna oporišča.

Atentatorji molčijo v sodni razpravi v Winterthuru v Švici. Trije arabski teroristi se morajo zagovarjati pred švicarskim sodiščem zaradi atentata na izraelsko letalo 18. februarja letos. Pri napadu so smrtno ranili pilota letala. Pred sodiščem se zagovarja tudi izraelski policaj Mordechal Rachamin, ki je v istem trenutku odgovoril s streli proti napadalcem in ubil četrtega atentatorja.

Resolucija Federalistične unije evropskih manjšin

Kot smo že poročali v našem listu v številki 47, je osrednji odbor Federalistične unije evropskih manjšin soglasno sprejel resolucijo, ki jo je predložil namestnik prezidenta dr. Reginald Vospernik v zadevi gradnje lastnega poslopja za slovensko gimnazijo. Poziv za čimprejšnjo uresničitev lastnega poslopja je bil poslan avstrijski zvezni vladi. Resolucija se glasi:

An die österreichische Bundesregierung zu Handen des Herrn Bundeskanzlers Dr. Josef Klaus, Ballhausplatz, Wien I., Österreich.

Der am 16. und 17. November 1969 in Strasbourg/Straßburg im Elsaß tagende Zentralausschuß der Föderalistischen Union Europäischer Volksgruppen (FUEV) ersucht die österreichische Bundesregierung, ein für das im Jahre 1957 gegründete Bundesgymnasium für Slowenen in Klagenfurt eigenes Anstaltsgebäude ehest zu realisieren.

Das erwähnte Gymnasium hat seit seiner Gründung ausschließlichen Nachmittagsunterricht, was die Unterrichtsarbeit sehr erschwert und von Eltern, Schülern und Lehrern zusätzliche Belastungen und Opfer abverlangt.

Das Bundesgymnasium hat während seiner nun im 13. Jahr stehenden Bestandes seine Lebensfähigkeit und Notwendigkeit durch ständig steigende Schülerzahlen bewiesen. Zur Zeit besuchen etwa 440 Schüler diese höhere Schule.

Am 29. März 1967 wurde in einer Besprechung im Bundesministerium für Unterricht in Wien der endgültige Standort der neuen Schule auf einem Grundstück der KG St. Ruprecht-Klagenfurt festgelegt, wie der damalige Unterrichtsminister Doktor Piffl-Perčević in einem Schreiben dem Direktor der Anstalt Hofrat Dr. Josef Tischler mitgeteilt hat. Bereits am 10. April 1967 teilte Bundeskanzler Doktor Josef Klaus mit, daß das Bundesminitserium für Bauten und Technik auf Grund des nunmehr festliegenden Standortes mit der Planung des Neubaues beginnen werde.

Die Föderalistische Union Europäischer Volksgruppen bittet daher die österreichische Bundesregierung, das Provisorium, das die Arbeit am Bundesgymnasium für Slowenen seit seiner Gründung vor nahezu 13 Jahren erheblich belastet, durch einen ehebaldigsten Neubau eines eigenen Anstaltsgebäudes zu beenden.

Mit freundlichem Gruß i. A. des Präsidiums und des Präsidenten der FUEV Senator, Dr. Friedl Volgger, Bozen.

Povl Skadegard
Generalsekretär

TEDENSKO OGLEDALO — REPORTAŽA — KOMENTAR — TEDENSKO OGLEDALO — REPORTAŽA — KOMENTAR

BOMBE IN MRTVI

Predsednik Naser je govoril in govoril, marsikaj je bilo podobno, tako po vsebini kot po glasu, izjavam iz časa, ko je neki avstrijski pleskarski vajenec in poznejši führer grmel skozi mikrofone in ko so grmeli njegovi bombniki in oklopniki po evropskih ter severno-afriških deželah, množica pa je pritrjevala in vzklikala prav tako histerično kot pred leti, ko je postal rjavi mrak vsakemu »manjvrednemu človeku« mrak grozeče smrti. Sin nekega poštnega uradnika iz zgornjega Egipta, ki se je nekoč čutil tako tesno povezanega s hitlerizmom, da je sprejel od führerja odlikovanje, in ki še sedaj krije cel bataljon nacističnih krvnikov ter jim daje kruha, je napovedal Izraelu popolno (po Hitlerju: totalno) vojno, ne samo v Izraelu in zasedenih ozemljih, povsod. Podpora terorističnim gibanjem, Al Fatah in drugim, je docela v skladu s politiko arabskega naroda. Osvoboditev Palestine je sveta stvar vseh Arabcev, je sestavni del svete vojske vseh muslimanov proti »imperialističnemu in ekspanzionističnemu cionizmu«. V Bagdadu spet obešajo Jude, drugod so zaprti v gete, policija jih stalno nadzira.

Podpora in zadrega

Moskva je v posebnem razglasu obljubila popolno in nepristransko podporo Arabcem. Podpisale so ga države varšavskega sporazuma, razen Romunije. Jugoslavija se je tudi izrekla za moskovski dokument. Peking snubi Arabce in jih izdatno podpira. V Gradcu so arabski študentje z glasnim vpitjem preprečili predavanje zastopnika izraelskega zunanjega ministrstva o vprašanjih Bližnjega vzhoda. Po zahodni Evropi padajo grožnje proti Judom. V Winterthurju v Švici sodijo trem arabskim teroristom, ki so napadli 18. februarja letos letalo izraelske družbe EL-AL; pilot je umrl zaradi poškodb; enega od teroristov je ustrelil izraelski policist Mordehai Rahamin, ki se mora tudi zagovarjati pred sodiščem. Razne arabske države in »osvobodilna gibanja« so protestirale zaradi sodnijskega postopka v Winterthurju in napovedale nadaljnje napade. Alžirski predsednik Bumedien je pozval generalnega tajnika OZN, U Tanta, naj se zavzame za arabske teroriste in opozori Švico na človečanske pravice, ki jih menda krši s tem procesom.

Prejšnji teden sta napadla dva arabska terorista (Jordanec Muran in Armenec Degrabetian) biro izraelske letalske družbe EL-AL v Atenah; bilo je nad deset ranjenih, neki deček je umrl zaradi hudih ran, njegov brat je oslepel na enem očesu. Grška oblast je oba terorista zaprla, grozi jima smrtna kazen. »Osvobodilna gibanja« (kar dve sta prevzeli odgovornost!) pa so napovedala nadaljnje postopke, zagrozila so tudi Grčiji, če bi se drznila obsoditi terorista na kakršnokoli kazen. Kairski časopis »Al Ahram« se je po večdnevnem molku le izrekel proti atenskemu atentatu, ker so bili žrtve samo Grki in ker to škoduje le palestinski stvari.

Naser ne more drugače

Naser skuša prehiteti teroristična gibanja s še bolj drznimi in krvavimi izjavami, ker se boji, da bi mu lahko vojska odrekla poslušnost, če bi skušal ubrati bolj zmerne struje. Cilj izraelske politike je bil še do pred nedavnim, strmoglaviti »raisa« (voditelja). Toda, če bi Naser šel, bi utegnili prevzeti oblast mladi, radikalni in močno levičarski častniki ali desničarska reakcionarna »muslimanska bratovščina«, ki je v Egiptu sicer prepovedana, njena moč pa je

(Nadaljevanje na 5. strani)

PROCES V SAIGONU PROTI »VOHUNOM« IN »IZDAJALCEM«

Pred vojaškim sodiščem v Saigonu se je začel največji proces zaradi vohunstva v zgodovini Južnega Vietnama. Triinštirideset oseb, med njimi 13 žensk, je obtoženih vohunstva v korist »komunistov« in izdajstva. Eden od obtožencev, Huynh Van Trong, je bil še pred kratkim posebni asistent predsednika Van Thyeuja, drugi pa, Vu Nghoc Nha, je bil predsedniški svetovalec. Slednji je danes na procesu priznal, da je že od leta 1949 vpisan v komunistično partijo ter da je leta 1955 prešel s severa na jug, da bi tu organiziral vohunsko omrežje.

KITAJCI ZOPET NAPADAJO SOVJETSKO ZVEZO

Kitajski »Ljudski dnevnik« je prvič, odkar so se začela pogajanja s Sovjetsko zvezo prešel v napad proti Moskvi. List je namreč trdil, da ameriški in sovjetski socialistični imperializem pripravljata vojno. Toda kitajsko ljudstvo je na strani Albancev ter se bori proti imperializmu, modernemu revizionizmu in vobče vsem reakcijam. Napad je izšel ob proslavi dvajsetletnice vzpostavitve odnosov med Albanijo in rdečo Kitajsko.

Verdijeva opera „Ples v maskah“

Leta 1792 so na maškeradi v stockholmski operi umorili osovraženega kralja Gustava III. Švedskega, kar je močno odjeknilo ne le v evropskih dvornih krogih, marveč tudi v široki evropski javnosti. Eugène Scribe je bil tisti, ki je po tem dogodku napisal dramo, katero je leta 1857 A. Somma prevedel v italijanščino in jo predložil Verdiju. Brž ko je komponist končano delo predložil neapeljski operi, so se od ondotne cenzure sprožile neverjetne težave. Tedanji neapeljski kralj — Bourbon se ni strinjal z delom, ki obravnava umor kralja. Zahteval je spremembo, v katero Verdi ni privolil. Ker torej z Neapljem ni bilo nič, je komponist predložil stvaritev Rimu, gledališču Apollu. Pa tudi tu je cenzura zahtevala popravke; v to je Verdi slednjič pristal. Privolil je zlasti v spremembo kraja dogajanja (iz Stockholma je nastal Boston) in v spremembo glavnih oseb (kralja Gustava je zamenjal Riccardo, guverner Massachusetta, morilca grofa Ankerströma — Riccardov tajnik Renato, zarotnika Horna in Wartinga-Samuel in Tom). V tej obliki je opera doživela krstno uprizoritev 17. februarja 1859.

Tako je po trojki »Rigoletto« — »Trubadur« — »Traviata« Verdi s »Plesom v maskah« dosegel svoj drugi vrh.

Vsebina opere:

I. dejanje: Na seznamu povabljencev za maškerado je tudi Amelija, Renatova žena, ki jo Riccardo ljubi. Ves v mislih na veseli večer guverner presliši Renatove besede, da se proti njemu pripravlja zarota. Tudi obtožbe zoper vedeževalko Ulriko ga ne ganejo. Sam se hoče prepričati o njeni moči, zato povabi vse navzoče, naj mu slede v votlino.

Njeno vedeževanje zbuja Riccardu veselje, še posebno vneto pa posluša pogovor Ulrike z Amalijo. Da bi se rešila ljubezni do Riccarda, naj pod vislicami opolnoči odtrga čudežno rastlino. Sedaj je na vrsti Riccardo. Smeje se starkini napovedi, da bo umrl od roke prijatelja, ki mu bo prvi stisnil dlan; ali bo morda morilec Renato, ki je tedaj stopil v votlino in Riccarda burno pozdravil? Ob snidenju prijateljev se zgroze vsi navzoči.

II. dejanje: Pod vislicami se srečata Riccardo in Amelija. Njun sestanek pretrga Renato in roti guvernerja, naj se pred zarotniki umakne. Pod pogojem, da bo Renato skrivnostno neznanko varno pripeljal v mesto, se Riccardo res umakne, zarotniki pa napadejo Renata in zahtevajo, naj jim predstavi spremljevalko. Zvest obljubi se Renato brani izdati neznanko, Amelija pa odgrne pajčolan in se predstavi — sama. Renato je ves iz sebe. Zvesti guvernerjev prijatelj in služabnik postane v hipu njegov smrtni sovražnik, komaj čaka, da bi gospodarju končal življenje.

III. dejanje: Pred zadnjim sestankom zarotnikov Renato poje o svoji veliki ljubezni do Amelije.

Vpričo zarotnikov mora Amelija sama izžrebati morilca — Renata. Riccardo pa se medtem odloči, da bo poslal Renata na Angleško in s tem pretrgal vezi z Amelijo. Na plesu Amelija vnovič roti Riccarda, naj zbeži. Tedaj se jima približa Renato in Riccarda ustreli. Prepozno Renato spozna, da se je prenaglil. Umirajoči Riccardo Renatu zločin — odpusti.

V votlini vedeževalke Ulrike. Indijanka rodu Apašev prerokuje Riccardu slabe novice zanj. Od leve: Riccardo (Jose Maria Perez), Oskar (Babett Bewie) — črnski podoficir, Ulrika (Lilly Pörner).

Verdi je v »Plesu v maskah« psihološko poglobil svoj izraz, še bolj kot dotlej je izostril kontraste, uvedel in glasbeno izredno močno upodobil dvoje pošastnih, neprijetnih prizorov pod vislicami in v čarovniški votlini ter vobče poskrbel za efektne scene, kot jih srečamo v »velikih« operah.

Celovška premiera (v ostalem že druga opera v tej sezoni) Verdijeve opere »Ples v maskah« se je rodila v srečnem sožitju vseh predstavljalskih silnic: glasbeno vodstvo je bilo v zanesljivih rokah dirigenta **Roberta Filzwieserja,** ki je znal učinkovito podčrtati dramatična mesta sicer romantične opere, režiji **Spyrosa A. Evangelatosa** (ta se je odločil za amerikansko varianto »Plesa v maskah«: čas secesijskih vojn v ZDA in izvedel nekaj sprememb: Ulrika je Indijanka iz rodu Apašev, paž Oskar je črnski podoficir, zarotniki so iz južnih držav) se je zlasti posrečil pitoreskno mogočno komponiran finale, scena domačega scenografa **Matjaža Kralja** je delovala s svojim čitstim likovnim izrazom izredno močno (posebno učinkoviti sta bili 2. slika v votlini vedeževalke Ulrike ter 3. slika pod vislicami zapuščene farme o polnoči). Scenograf Matjaž Kralj je poleg scene poskrbel tudi za kostume, ki so zaživeli v barvni skladnosti; plesni vložek **Jiřija Nermuta** se je nevsiljivo vključil v celoto; **Johannes Wetzler** je skrbno in natančno naštudiral partituro z zborom.

Predstava »Plesa v maskah« je bila na visoki kvalitetni ravni in je pri premierskem občinstvu dosegla res dostojen uspeh. Celovškemu opernemu občinstvu se je ponovno predstavil **Peter Binder,** ki je vlogo Renata odpel z voluminoznim možatim baritonom ter dosegel v 3. dejanju z arijo o veliki ljubezni do Amelije najmočnejši in najdaljši aplavz od vseh nastopajočih pevcev-umetnikov. Prav tako nam ni nepoznan tenorist **José Marija Perez,** ki je oblikoval Riccarda prepričljivo v pevskem in igralskem smislu. **Mildred Allen** se je kot Amelija izkazala z dramatičnim sopranom, Lilly Pörner (mezzosopran) pa kot Ulrika s plastičnim igralskim izrazom. Prikupen paž Oskar je bila Babette Bwie, ki je s simpatičnim sopranom žvrgolela svoje koloraturne arije. Skladen pevsko-igralski par zarotnikov Tom in Samuel sta bila **Helmut Berger** (bas in **Franz Pacher** (prav tako bas). V manjših vlogah sta uspešno nastopila **Hubert Trattnig** kot Sylvan in **Leo Decker** kot sodnik in Amelijin sluga.

Na koncu uprizoritve celovško občinstvo ni štedilo s priznanjem.

B. L.

Obnovljeno gledališče v Zagrebu

Pretekli teden so na izredno slovesen način odprli obnovljeno Hrvatsko narodno kazalište v Zagrebu, ki so ga obnavljali od februarja 1967. Fanfare z okrašenih balkonov 72 let starega gledališča so naznanile začetek enournega otvoritvenega programa, ki so mu prisostvovale najvidnejše politične, gospodarske in kulturne osebnosti Hrvatske. Obnovljeno gledališče velja zdaj za najmodernejše v državi. Obnovitev je stala okrog 50 milijonov dinarjev. Zvečer je bil v obnovljenem avditoriju slavnostni koncert z nekaj krstnimi izvedbami simfoničnih del.

Program SNG v Ljubljani

Program Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani Opere in baleta: **Torek,** 9. decembra, ob 19.30 Giuseppe Verdi: **Traviata** (opera v štirih dejanjih). — **Sreda,** 10. decembra, ob 19.30 Balet: **Navihanka.** — **Sobota,** 13. decembra, ob 19.30 Giacomo Puccini: **Madame Butterfly** (opera v treh dejanjih). Gostuje japonska sopranistka Atsuko Azuma iz Tokia. Predstava je izven abonmaja.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETEK, 5. decembra, ob 19.30 G. Verdi: **Ples v maskah** (Ein Maskenball) — opera v treh dejanjih. — SOBOTA, 6. decembra, ob 19.30 Breffort-Monnot: **Irma La Douce** — musical (premiera). — NEDELJA, 7. decembra, ob 15. uri G. Verdi: **Ples v maskah.** — PONEDELJEK, 8. decembra, ob 19.30: **Irma la Douce.** — TOREK, 9. decembra, ob 19.30: **Ples v maskah.** — SREDA, 10. decembra, ob 10. uri: **Bolšji princ.**

Slavje v čast sv. Cirila in Metoda

(Nadaljevanje s 1. strani)

tega Cirila in Metoda, ki jo je kot škof pri Sv. Andražu na Koroškem leta 1851 tudi uresničil. Čestital je koroškim Slovencem, predvsem Krščanski kulturni zvezi k nameravani prireditvi.

Za njim je pozdravil škofe in občinstvo dekan ljubljanske bogoslovne fakultete, ki pravkar praznuje svojo 50-letnico, profesor **dr. Vilko Fajdiga** in podčrtal dejstvo, da je prav **ljubljanska bogoslovna fakulteta s prof. dr. Francem Grivcem, odkrivala sv. Cirila in Metoda in njuno, za sv. Cerkev in za ekumenizem tako važno delo. Tudi poslej bo ljubljanska bogoslovna fakulteta nadaljevala dr. Grivčevo poslanstvo z vso vnemo.**

Nato je stopil na oder, od vseh bučno pozdravljen, slavnostni govornik, regensburški škof **dr. Rudolf Graber,** bivši bogoslovni profesor za cerkveno zgodovino in sedaj v nemškem škofovskem zboru vodja ekumenične komisije za stike z vzhodnimi Cerkvami. Prevzvišeni je povedal, da bi prav to uro moral biti v Düsseldorfu, kjer se vrši ustoličenje pravoslavnega metropolita za vso Evropo, toda se je **»žrtvoval za brate na jugu«, za ciril-metodijsko proslavo v Celovcu. Omenil je, da ima v Regensburgu in v škofiji veliko slovanskih sezonskih delavcev in delavk, ki jim z ljubeznijo posveča pastoralno skrb.**

Kar zadeva sv. Cirila in Metoda, pa je že kot profesor cerkvene zgodovine prenekaterikrat proučeval njuno svetniško življenje in njuno slavo, za sv. Cerkev tako zaslužno delo po virih in ob raznih učenjakih. To svoje predavanje opira na dognanja odličnega ciril-metodijskega strokovnjaka univ. prof. dr. Grivca, ki ga je osebno poznal, saj se je vsa leta z njim srečaval na velehradskih kongresih. (Vsi navzoči, zlasti izobraženci, so razumeli, čemu je visoki govornik tako povzdignil zasluge v mednarodnem znanstvenem svetu nesporno priznanega slovenskega bogoslovnega učenjaka v ekleziologiji, v vzhodnih bogoslovnih vprašanjih in v biografiji sv. bratov Cirila in Metoda!)

Čeprav je predavanje škofa dr. Graberja bilo strokovno, znanstveno in je trajalo skoraj eno uro, je vendar s svojo prijazno osebnostjo in s prijetnim glasom privlačeval. Njegova izvajanja so za mnoge bila prava odkritja veličine sv. bratov Cirila in Metoda. Obema je gospod škof v predavanju odmeril svoj delež, sv. Cirilu do njegove smrti (869), sv. Metodu, ki je istega leta (869) postal panonski nadškof ob sodelovanju tudi panonskega kneza Koclja, pa do njegove obsodbe v Regensburgu 870 in do trpljenja v triletni ječi v Ellwangenu.

Škof dr. R. Graber je spomnil tudi na svojo izjavo leta 1963 (na kongresu v Salzburgu), da morajo Nemci svojo obsodbo takrat (870) obžalovati in zanjo zadostiti. To njegovo izjavo so na katoliški in pravoslavni strani pozdravili. Še letos mu je bolgarski pravoslavni patriarh Kiril s Cirilove proslave v Sofiji (19. maja) poslal v Regensburg lepo, v francoščini napisano zahvalno pismo in pozdrave.

Burno pozdravljen je škof dr. Graber zapustil govorniški oder.

Združeni pevski zbori in vse občinstvo je pod vodstvom obirškega župnika, pevovodja **Tomaža Holmarja** zapelo slovensko Marijino himno »Marija, skoz življenje«.

Sledil je odmor, ko so si znanci in prijatelji segli v roke. Pisatelj prof. **dr. M. Turnšek** je gostom iz tujine poklonil izvode prve številke mednarodne ekumenične revije z naslovom **»Mater Ecclesiae« — »Presveta Bogorodica«,** ki je vsa posvečena svetima bratoma Cirilu in Metodu ter Slomškovi bratovščini sv. Cirila ni Metoda. Revija je bila natisnjena prav za ciril-metodijsko proslavo v Celovcu.

Dušo in srce za sv. Cirila in Metoda

Že pri zborni recitaciji članov Koroške dijaške zveze — besedilo je iz predvojne dobe, pesnik **Erik Prunč** mu je dal sodobni izraz — smo začutili slovensko in slovansko dušo, vnemo, navdušenje za velika, sveta slovanska blagovestnika Cirila in Metoda, moža božja in neustrašena. Režija večkratnega pregrupiranja je bila s svojim simbolizmom zelo posrečena. Videli in slišali smo moderni recital.

Po odmoru je na odru zaživelo. Nastopili so združeni cerkveni zbori iz Podjune: Dobrle vesi, Kazaz, Obirskega, Št. Vida in Šmihela pod vodstvom temperamentnega pevovodje **Tomaža Holmarja.** Z izredno jasnostjo je najprej razložil vsebino staroslovenske pesmi »Dostojno i pravedno jest« ter »Iže herubimy«. Pevovodja je nakazal dušo teh pesmi iz vzhodne liturgije. Zato so jih pevci zapeli tudi z dušo, s tisto tipično vzhodno pobožnostjo, da si imel občutek, kot da pojejo daljni pevci s slovanskega Vzhoda.

Zadivljeni nad veliko umetnino smo že uzrli na odru skupino združenega moškega zbora slovenskih graških akademikov in slovenskih celovških bogoslovcev pod vodstvom pevovodje **g. Janeza Kampuša.** Na programu so imeli staroslovenski pesmi: **Na rekah Vavilonskih** (babilonskih) ter Stanka Premrla pesem **»Gospodi, Bože moj«,** duhovniško molitev umirajočega sv. Cirila — Konstantina. Obirski g. Tomaž je krasno razložil po vsebinski in umetniški plati obe pesmi v slovenskem in nemškem jeziku, da smo z napetostjo prisluhnili. To je pa v izvedbi bila dovršena umetnina izbranih, uglajenih pevcev. Zdi se, kot da je v njih srcih in dušah govoril in pel sam sv. Ciril, ki je tako ljubil slovanske ljudi.

Še bi poslušali te mlade moške umetnike, a so jih zamenjali novi, združeni pevski cerkveni zbori z Gur in Roža, Bilčovsa, Sel in Šmarjete v Rožu. Privedel jih je na oder mladostni pevovodja **č. g. Maks Mihor.**

Ti pevci so imeli pripravljeno **Turčaninovo Slavo Očetu** in **Davorina Jenka** (v Kimovčevi priredbi) **Blagoslovljen.** G. Tomaž nam je pred intonacijo spet predstavil oba skladatelja ter vsebino in globino pripravljenih spevov v slovenščini. Z dovršeno ubranostjo tako lepih glasov so z notranjim doživetjem dojeli pevci in pevke duha in globino bogoslužne pesmi in jo posredovali naši duši.

Kakor je v slavnostno akademijo uvedla dr. Ciganova Karantanija združenih cerkvenih pevskih zborov iz Roža in Koroške dijaške zveze s tako lepo melodiko, tako je pa tudi zaključek akademije bil posrečen, nagrajen s hvalnicami sv. Cirilu in Metodu (po cerkveni himni na čast slovanskima apostoloma, ki jih je za to priložnost skomponiral mladi, nadobudni glasbeni umetnik **prof. Jože Ropitz.** Pod njegovim zborom so vsi pevci zapeli tudi novo umetnino, ki je učinkovala po svoji dinamiki.

Slovesen je bil konec ciril-metodijske proslave. V dušah vseh je bil velik praznik. Tudi častni gostje tujega rodu so bili zavzeti in presenečeni, da so bili deležni slovenskega versko-kulturnega praznovanja dveh slavnih blagovestnikov vesoljne svete Cerkve.

Hvaležni smo prevzvišenemu g. škofu dr. Jožefu Köstnerju, da je posvetil svoj ozko odmerjeni čas slovenskim vernikom, čeprav bi se prav tisti čas moral udeležiti intronacije novega salzburškega metropolita.

M. T.

Ob robu povedano

ZAROTA »SVETOVNEGA SLOVENSTVA«

Veliko smo že brali o zaroti »svetovnega judovstva« (»Die Verschwörung des Weltjudentums«). No, z Judi so primerjali nas Slovence že večkrat. Samo dobro, če pomislimo, kako spreten, priden, iznajdljiv in zaveden narod so Judi. Okoli šest milijonov jih je poginilo v Hitlerjevih kacetih...

Na dražbi je vetrinjski grad. Hoče ga kupiti Mohorjeva. Od kod denar? »Kärntner Nachrichten« ve točno. Koroška, Amerika, Koroška, itd.... Zares, strahotni so ti Slovenci, o katerih celo trdijo Srbi, da so hujši od Židov. In pomislite, na Koroškem hočejo tako polagoma pokupiti vse **nemške** kulturne spomenike, in jih zakriti pod plašč svojega imetja. Tako si že prilaščajo stoletja ustoličvanje knezov na Gosposvetskem polju, vrsto krajevnih imen na Koroškem, sedaj pa, oh višek, še vetrinjski grad.

Strašna, ta zarota **»svetovnega Slovenstva«...** šalom

Mnenje bralcev

»KULTURNO SREČANJE V GORICI«

»Naš tednik« je prinesel dne 27. novembra 1969, stran 6, poročilo o kulturnem srečanju v Gorici in omenil nagovor dramaturga Kurta Klingerja samo z enim stavkom. In ravno to predavanje je bilo od vseh najbolj zanimivo, kajti tu je odtrgal Avstrijec svojim rojakom krinko pravičnika z obraza in povedal dejstva neprikrito pred javnim forumom.

Čudi me, da se Italijani tako zanimajo za to srednjo Evropo (Mitteleuropa), za gojitev nekega »mita«, ki je bil dejansko zelo brutalen. Italijani, Poljaki in Ogri se še dobro spominjajo avstrijskega državnega zapora na Spielbergu v Brnu. Poleg tega so ravno avstrijski Habsburžani preprečili 600 let, od leta 1270 do 1870, zedinitev Italije. Goriški Italijani so seveda uživali pod Habsburžani privilegije, na račun Slovencev.

Navzoči slovenski zastopniki bi bili morali ob tej priložnosti pokazati položaj koroških Slovencev in vprašati, če je ravnanje s koroškimi Slovenci tudi v skladu »z duhom srednje Evrope«. o. e.

»NEMŠKI« VETRINJ V NEVARNOSTI?

Že več tednov pišejo koroški časopisi o »grozeči« prodaji vetrinjskega gradu neki slovenski družbi. Objavili so vsa mogoča pisma bralcev in pozvali koroško javnost, naj vendar podvzame nekaj za rešitev gradu pred slovenskimi okupanti.

Če pa malo pogledamo v preteklost vetrinjske občine, kar začnemo dvomiti o »nemškem« značaju tega kraja. Vzemimo statistiko ljudskih štetij: 1880 — 546 Nemcev 742 Slovencev. 1890: 707 N, 628 S. 1900: 1254 N, 32 S. 1910: 1357 N, 227 S.

Pri državnozborskih volitvah (Reichsratswahl) 1907 so našteli 44 slovenskih glasov. Kako neki je to mogoče? Da se pojasniti samo z zloglasnim načinom štetja, da so uvedli neki »občevalni jezik« (»Umgangssprache«). Tako so našteli leta 1910 na Du-

Darujte za tiskovni sklad!

naju samo 98.000 Čehov, čeprav je bilo takrat na Dunaju po krstnem listu 340.000 Dunajčanov češkega rodu. Zaradi tega je rekel leta 1910 slovenski državnozborski poslanec France Grafenauer, da ni mogoče verjeti ljudskim štetjem, ki ne poznajo materinščine, temveč samo občevalni jezik.

No, tudi Vetrinjčani mislijo prav gotovo na svojo kulturno preteklost, na skladatelja Košata, ki je kot študent še pel v vetrinjskem zboru slovensko, preden je preskočil v nemški tabor.

Če bi hotela kupiti vetrinjski grad kaka francoska ali angleška družba za tujski promet ali naši dragi bratje iz Zvezne republike Nemčije, bi gotovo ne bilo take ihte, tolikšnega razburjenja. Gorje pa, če hočejo kupiti Slovenci tak »nemški kulturni spomenik«. Tega ne sme biti, kaj takega seveda ne trpimo. Močno dvomimo, če se more govoriti tu o nekem evropskem duhu na Koroškem, o katerem se govori toliko, na katerega se sklicujejo razni politiki in tisti, ki to hočejo biti. I. G.

40 let Hranilnice in posojilnice Ledince

V soboto, 22. novembra, je naša hranilnica in posojilnica praznovala svo 40-letni obstoj. Že ob 7. uri zvečer je bila v cerkvi v Spodnjih Borovljah sv. maša za vse rajne člane in odbornike. Daritev je opravil domači župnik g. Markic, pri sv. maši pa je prepeval naš mešani cerkveni pevski zbor.

Ob 8. uri zvečer pa smo se zbrali v gostilni pri Ravšu, k spominski proslavi in do zadnjega kotička zasedli dvorano. Za uvod nam je zapel naš domači moški pevski zbor pod vodstvom Šimeja Trießniga »Domovina, mili kraj«, nakar je predsednik posojilnice M. Resman prisrčno pozdravil vse goste in domačine, posebno podpredsednika Zveze slovenskih zadrug dr. M. Zwittra in izrazil svoje veselje nad številno udeležbo.

Po treh zbornih pesmih je g. Janez Mikl v lepih besedah orisal zgodovino in delo naše hranilnice in posojilnice. Tako smo zvedeli, da je bila ustanovljena 29. oktobra 1929, in sicer na pobudo in s pomočjo takratnega neumornega župnika g. Sekola. V prvem načelstvu pa najdemo imena danes že rajnih: Mihe Korena, pd. Križnika; Valentina Krištofa, pd. Čemernjaka, Janeza Pečnika, pd. Mikuča in Franca Resmana, pd. Tratnika, katerega ime je še posebno povezano že od začetka z našo hranilnico, ko je vzel nase breme knjigovodstva in bil potem po drugi svetovni vojni njen predsednik do njegove smrti, jeseni lanskega leta.

Posebej je pozdravil tudi dolgoletnega načelnika nadzornega odbora ravnatelja g. Franca Aichholzerja in najstarejša odbornika in člana g. Franca Arneitza ter Antona Smoleta.

Hranilnica in posojilnica je bila že od začetka velikega pomena za našo okolico. K njej so se zatekali vsi, kmetje, obrtniki, delavci in tudi študentje. Posebno v letih najhujše gospodarske stiske, pa je marsikaterega domačina ohranila pred najhujšim. Tako so v zapisnikih zabeležene prošnje za posojila za prav vse potrebe podeželskega človeka od poravnave dolga, preko izplačevanja dote, do modernizacije posestva in doma.

Kmalu po zasedbi Avstrije po Hitlerju je bila tudi naša posojilnica, kot vse slovenske, zaplenjena in najprej priključena loški raifeisnovki, pozneje pa spet premeščena v Ledince. Ne dolgo nato pa so bili tudi odborniki V. Krištof, J. Pečnik in F. Resman odpeljani v izseljeniška taborišča, njih posestva pa zasežena.

Takoj po vrnitvi iz izseljeništva je bil spet Tratnikov oče gonilna sila, da je posojilnico lahko prevzel stari odbor. Z vso silo in nesebičnostjo se je poprijel dela, da je spravil posojilnico spet na noge in dosegel višek z graditvijo ustreznega skladišča za blagovni promet.

Spregovoril je tudi poslevodeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter ter pohvalil požrtvovalno in nesebično 40-letno delo vseh bivših in sedanjih odbornikov ter želel, da bi bilo to brezplačno delo bolj uspešno, kot delo Cankarjevega »Hlapca Jerneja«.

Da proslava ni bila preveč enolična, je poskrbel pevski zbor in nam med govori zapel vedno lepe: »Iz stolpa cem«, »Lastovki v slovo«, »Soldaško« in »Alpengruß«, in kot zaključek spominske slovesnosti še »O zemlja domača« in Prešernovo »Zdravico«.

Po kratkem odmoru so nam naši pevci zapeli še več veselih ter zaključili prireditev s celim pevskim koncertom. Posebej se moramo zahvaliti še Šimeju in Albertu za prijetne solospeve.

Po vsem tem pa so nas še prav posebno presenetili godci, ki so pod spretnim vodstvom mladega Kernjaka igrali domače viže in nas zabavali še dolgo v noč.

OBJAVA

Državna gimnazija za Slovence zaključi 1. trimesečje v soboto, 6. decembra 1969, z razdelitvijo spričeval. V soboto, 13. decembra 1969, ob 10. uri dopoldne bo v modri dvorani Glasbenega doma (Konzerthaus) občni zbor Združenja staršev z običajnimi poročili, razrešnico in volitvijo novega odbora. Istega dne popoldne bo od 13. do 16. ure na Državni gimnaziji za Slovence »dan staršev«. Starši naj bi izrabili priložnost, da se pomenijo s profesorji o učnem uspehu svojih otrok.

Ravnateljstvo
Državne gimnazije za Slovence

Celjski moški zbor „Ivan Cankar" v Pliberku

V nedeljo, dne 16. novembra, je v Pliberku gostoval na povabilo domačega kulturnega društva »Edinost« celjski moški zbor »Ivan Cankar«, ki je v dvorani gostilne »Schwarzl« nastopil s približno dveurnim koncertom. Nabito polna dvorana je bila jasen dokaz iskrene ljubezni domačinov do prelepe slovenske pesmi. Zbrovodja Marjan Lekič, brat pevovodje komornega zbora RTV Ljubljane Lojzeta Lekiča, pa za nas nikakor ni brezpomemben mož. Saj ga kot sina Linhartove Nežke, katere rojstna hiša stoji v Zgornjih Libučah in kjer sedaj gospodari njen daleč po spodnji Podjuni znani brat Francej Lienhart, lahko brezdvomno prištejemo k tukajšnjim rojakom. Ni čuda, da se kot takšen čuti povezanega s Koroško, zibelko slovenstva, in da ga še in še vleče v naše kraje.

Koncert sam je pevcem iz Celja sijajno uspel. Izvedba zapetih pesmi je bila odlična. Tokrat sicer niso bile na programu v prvi vrsti slovenske koroške pesmi, ali Celjani so imeli za to tudi svoje, vsekakor tehtne vzroke: hoteli so nam zapeti pesmi iz drugih pokrajin Slovenije in nam s tem dokazati, da je slovenska (narodna) pesem različna, da ni nekaj monotonega, enostranskega ter da je s to raznoličnostjo zaklad naše pevske kulture velik; potemtakem tudi ne more biti naša kultura nekaj manjvrednega, nekaj kar je »na psu«, kakor nam radi očitajo razni (ne-)kulturni krogi, temveč da je zmožna kljub poznemu kulturnemu razcvitu tekmovati z ostalimi narodi.

O koroški pesmi pa je dejal govornik zbora Justin Felicijan, ki si je s svojim napovedovanjem pridobil naklonjenost občinstva, da koroško pesem najbolj znajo zapeti Korošci sami. Te trditve se mi, koroški Slovenci vsekakor zelo veselimo, hkrati nam pa nalaga važno poslanstvo: skrbeti moramo za razširitev slovenske koroške pesmi, tako izven naše ožje domovine, kot tudi v domovini sami. Pri tem bi polagal poudarek na »v domovini sami«. **Dokazati moramo našim sodržavljanom, da je naša narodna pesem živa, ki prihaja iz naroda, da ni neki izumetničeni proizvod kake glasbeno zainteresirane osebe nekje v zadnjem kotičku južne Koroške. Na Koroškem namreč še živijo Slovenci in ne bodo prej prenehali živeti, preden bi utihnila po naših vaseh slovenska pesem!**

NOVI ZVONOVI V NONČI VESI

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Ob asistenci domačih duhovnikov je maševal g. prelat in naposled mazilil zvonova, ter ju tako usposobil za nastop nove in lepe službe v vaškem zvoniku. Končno je napočil trenutek, ko so stopile bliže vaške deklice — tetke in »potrkale« kot prve. V lepem in nežnem glasu sta jim odgovorila, kot bi hotela reči: »Odslej bova čuvala nad vašo srečo ter vas spremljala skozi vse življenje!«

Da bosta nova zvonova mogla izvrševati njima naloženo poslanstvo, nam kot botri zagotavljajo Erika in Johann Wuntschek ter hčerkici Brigite in Valentina Krof.

Slavnostni spored so zaključili verniki z molitvijo in s prošnjami, da bi nova dva zvonova posredovala pri Bogu srečo in blagoslova vsem vaščanom.

Sedaj so šele urne in spretne roke Krofovih delavcev poprijele za delo in s pomočjo primernih strojev dvignile zvonova v stolp. Mnogi so občudovali delavce pri tem nevarnem delu in vztrajali, da na licu mesta zaslišijo prve zvoke novih zvonov.

Duhovniki, botri, gostje in pevci so se radi odzvali vabilu in sedli k prenapolnjeni mizi, da si privoščijo to, kar, kot pravimo, »dušo in telo skupaj drži«. Ko smo bili v najboljšem razpoloženju, so naši trije zvonovi zapeli svoj prvi »Ave Marija«...

Tedaj smo se dvignili in se prazniško vključili v njihov zbor, ter zapeli Bogu čast, darovalcem v hvalo in sebi v veselje.

Naše prireditve

ŠT. JAKOB V ROŽU

Farna mladina iz Št. Jakoba v Rožu vabi na opereto

»MIKLAVŽ PRIHAJA«

s srečolovom v nedeljo, 7. decembra, ob dveh (14. uri) popoldne v farnem domu v Št. Jakobu v Rožu.

Vsi prisrčno vabljeni!

KATOLIŠKA MLADINA KAZAZE

priredi na praznik, 8. decembra 1969, ob pol treh (14.30) popoldne pri Ilgu

MIKLAVŽEVANJE

Nastopajo dekliški zbor, otroški zbor in mlada farna igravska družina.

Prisrčno vabljeni!

GLOBASNICA

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici vabi na

MIKLAVŽEVANJE

ki bo v ponedeljek, 8. decembra, ob pol treh (14.30) popoldne, pri Šoštarju v Globasnici.

Dr. Wiesner 60-letnik

Pred kratkim se je spomnil koroški tisk v obširnejših člankih 60-letnice ene najbolj profiliranih osebnosti javnega življenja dežele, poslevodečega podpredsednika deželnega sodišča v Celovcu, dr. Hansa Wiesnerja.

Dr. Wiesner prihaja iz Borovelj. Potem ko je zaključil študij prava, je služboval pri raznih okrajnih sodiščih. Zelo radi se ga spominjajo prebivalci zgornjega Roža, ko je bil še predsednik okrajnega sodišča v Rožeku. Zaradi njegovih strokovnih sposobnosti in človeških kvalitet je bil leta 1952 poklican na deželno sodišče v Celovcu, kjer vrši sedaj posle podpredsednika sodišča, po smrti bivšega predsednika dr. Pichlerja pa tudi posle predsednika.

Znano je, da je bil prejšnji predsednik deželnega sodišča, dr. Pichler, tudi predsednik univerzitetne zveze, ki je bila ustanovljena z namenom, da država realizira čimprej projekt lastne univerze za Koroško. Tudi v funkciji predsednika univerzitetne zveze je nadomestil dr. Wiesner predsednika dr. Pichlerja. Kljub vsestranski poklicni obremenjenosti se posveča dr. Wiesner močno tudi kulturnemu življenju v deželi. Zato se ne čudimo, ako je bil jubilant že pred leti izvoljen tudi za predsednika Društva koroških umetnikov.

Zaradi njegove prijaznosti in ustrežljivosti uživa dr. Wiesner v deželi velik ugled. Kar pa visokega uradnika dežele najbolj odlikuje, je njegov značaj: ostal je preprost sin naše dežele, skromen in plemenit kot človek.

STIHL 050AV

eine Universalsäge für die Waldarbeit. 5,5 DIN PS stark und 9,8 kg leicht, außerdem hat sie den vibrationsdämpfenden STIHL-AV-Griff.

STIHL

Potrošniku je zastopstvo vedno na voljo

KAUFHOF - VELETRGOVINA

VALENTIN in ANGELA Blažej

PLIBERK — LIBUČE

tel. 04235-394 (noč. štev. 302)

Nov planinski dom na Reißecku

Koroški tujski promet je postal bogatejši. Na 2300 metrov visoki jezerski planoti Reißecka so odprli v soboto, 29. novembra, nov planinski dom Delniške družbe gorskih železnic Reißeck-Kreuzeck, ki je bil zgrajen v dobrih štirinajstih mesecih. Tako razpolaga sedaj to področje za šport in razvedrilo tudi moderni, tipično avstrijski gostoljubnostni dom. Ne bomo trdili preveč, če rečemo, da je ta dom pravi »biser« koroškega tujskega prometa — turizma, ki naj bi dal temu področju tudi novih ustrezajočih spodbud.

V pičlih dveh urah, vključno romantične vožnje skozi rov, se pelješ prav do planinskega doma, kjer se nahaja postaja gorske železnice v novi hiši.

Planinski dom nudi obiskovalcu vse ugodnosti, ki so potrebne za udobno bivanje, tako na primer, kar se tiče stanovanja in pa tudi kuhinje.

Oba poslovodja Delniške družbe gorskih železnic Reißeck-Kruezeck dr. Franz Dichtl in dipl. ing. dr. Kurt Edwin sta povabljenim gostom in tisku orisala nastanek tega področja, nastanek Delniške družbe gorskih železnic Reißeck-Kreuzeck, kot podružnice Avstrijskih dravskih elektrarn AG, povezano z napeljavo gorske železnice in gradnje planinskega doma, pri čemer se je dr. Franz Dichtl bavil bolj z gospodarskimi problemi, dr. Edwin pa s tehničnimi zadevami teh objektov.

Gradbeni stroški za planinski dom so znašali 6 milijonov šilingov, kar je spričo hudo lepih naprav (pohištva itd.) in udobja, in ne nazadnje s prirodo povezanimi težavami prav ugodna cena. Planinski dom ima štirideset sob, v katerih, prav tako kot v gostišču, ki nudi prostora za okoli 169 oseb, prevladuje les kot gradbeni material; prav tako ima dom prostore za smuči in čevlje in še bar. Skupno je na voljo 80 postelj.

Za vse predbožične nakupe trgovec rad dobro postreže. To pa bo storil težko, če vsi kar naenkrat privró.

TO VSAKEMU, KI KAJ KUPUJE, KOROŠKI TRGOVEC SVETUJE!

Nov planinski dom na Reißecku je resnično pravi biser koroškega turizma

Obisk v Klubu slovenskih študentov na Dunaju

Na vabilo Kluba slovenskih študentov na Dunaju je predsednik Zveze Slovenskih organizacij na Koroškem, dr. Franci Zwitter govoril študentom o trenutni situaciji koroških Slovencev in o letu 1970. O koroških Slovencih se v zadnjem času veliko piše. Nedvomno se je ozračje nekoliko spremenilo v prid Slovencev. Študentje so bili seveda zainteresirani predvsem na tem, v koliko je to ugodno ozračje vplivalo na situacijo koroških Slovencev samih. Za petdesetletnico plebiscita pa se že sedaj pripravljajo razne proslave. Za neki začetek imamo lahko zadnja predavanja zgodovinarjev. Kakšno naj bi bilo ob tem jubilejnem letu zadržanje koroških Slovencev?

Lahko rečemo, da je bil zadnji klubski večer popoln uspeh. Predsednik ZSO je najprej spregovoril o spremembah v vodstvu raznih organizacij koroških Slovencev in o odnosu med temi organizacijami. Dr. Zwitter je nato na kratko omenil obisk predstavnikov obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev v Ljubljani in dejal, da se je o tem obisku veliko razpravljalo in pisalo, pač pa da ni nobenih vidnih rezultatov. Obisk predsednika IS SRS pri koroškem deželnem glavarju je povzročil med koroškimi Slovenci precej zmedenosti zaradi nejasnih formulacij v tisku v zvezi s priznavanjem k manjšini. O obisku in razgovorih ni bil izdan skupen komunike, kar je bilo napačno. Slovenski parlament je moral to napako potem popraviti. Kmalu po obisku pa so koroški Slovenci doživeli napad na manjšinske šole. Predstavnik ZSO je na kratko orisal sedanje stanje manjšinskega šolstva in dejal, da sprememba zakona ne bo nikoli v prid manjšini. Menil je, da je prva naloga osrednjih organizacij koroških Slovencev, da izdelata čimprej skupni šolski koncept. Rekel je, da se nemški nacionalisti poslužujejo argumentov, ki so jih dobili prav iz Slovenije. Zato je bilo po besedah predsednika ZSO nujno, da sta NSKS in ZSO poslala slovenskemu slavističnemu društvu v Ljubljani pismo, ki ga je objavil tudi ves slovenski tisk. Treba pa je priznati, da so se govorniki obeh večinskih strank in odbornik KP pri zadnjem zasedanju deželnega zbora izrekli odločno in za dvojezično šolstvo, kakršno obstaja trenutno na Koroškem. Predavatelj je v zvezi s šolstvom rekel, da je zahteve lahko staviti, da pa je terensko delo mnogo težje. Terensko delo pa je nujno potrebno, če hočemo povečati število prijavljenih otrok.

Želje koroških Slovencev so že dolgo časa iste, je rekel dr. Zwitter. Kljub neštetim obljubam dosedaj še ni prišlo do gradnje slovenske gimnazije, niso bile še rešene prošnje za javno kmetijsko šolo, želja po kulturnem referatu pri koroški deželni vladi je ostala neizpolnjena.

Ugodno je dr. Zwitter ocenil stike med slovenskimi osrednjimi organizacijami, čeprav niso vselej taki, kot bi si jih človek želel.

Predsednik Zveze slovenskih organizacij je utemeljil odločitev organizacije tudi pri prihodnjih deželnozborskih volitvah podpreti socialistično stranko. Prvič namreč na socialistični listi na izglednem mestu kandidira zastopnik koroških Slovencev. Obrazložil je tudi stališče ZSO in SPZ, da se ne udeležita centralne proslave ob petdesetletnici plebiscita.

Po predavanju predsednika Zveze slovenskih organizacij se je razvila daljša diskusija. Predvsem se je debatiralo o možnosti samostojnega nastopa koroških Slovencev pri naslednjih deželnozborskih volitvah in o udeležbi ali abstinenci pri centralni proslavi ob petdesetletnici plebiscita. Doktor Zwitter je rekel, da se naj Slovenci vključijo v posamezne proslave plebiscita tam, kjer bodo imeli možnost priti do besede, kar pri centralni proslavi ne bi bilo mogoče. Nekateri študentje so zastopali mnenje, da bi bilo bolje, če bi se Slovenci udeležili tudi centralne proslave, pač pa bi na tej proslavi moral spregovoriti tudi zastopnik Slovencev. Ako bi to nemški sodeželani odklonili, potem šele naj bi Slovenci odrekli sodelovanje. V zvezi z volitvami pa se je pojavilo vprašanje, v koliko se bo slovenski kandidat, izvoljen na socialistični listi, moral držati partijske discipline in v koliko bi ga vezanost mogla ovirati pri delovanju v korist koroških Slovencev.

Wissen Sie eigentlich, wie groß unser Einrichtungshaus

STADLER MÖBEL STANDARD

ist? Größer als 8 andere Möbelgeschäfte zusammen . . . und

SO UNGLAUBLICH PREISWERT

Trotzdem ist es nur eines der 3 Einrichtungshäuser von STADLER

STADLER MÖBEL STANDARD

Klagenfurt, St. Veiter Straße 4, Telefon 71 4 31

ŠT. JAKOB V ROŽU
(Blagoslovitev kapele)

Zveza absolventk gospodinjskih šol vabi na srečanje absolventk in blagoslovitev nove kapele pri ŠOLSKIH SESTRAH v Št. Jakobu v Rožu, ki bo v ponedeljek, 8. decembra, na praznik Brezmadežne.

Vse absolventke iz Št. Ruperta in Št. Jakoba v Rožu prisrčno vabijo

šolske sestre

AVSTRIJSKA LIGA ZA ČLOVEČANSKE PRAVICE
vabi na

slavnostno prireditev, ki bo ob »Dnevu človekovih pravic«, v sredo, dne 10. decembra 1969, ob 11. uri v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Govorila bosta bivši deželni glavar Ferdinand Wedenig, vodja koroškega oddelka Lige, ter Josef Guttenbrunner, predsednik deželnega šolskega sveta. Na sporedu so še recitacije, katere bodo izvajali učenci Pedagoške akademije, in pesmi, ki jih bosta pela zbora Trgovske akademije ter Državne gimnazije za Slovence.

Vsi rojaki, predvsem še člani Avstrijske Lige za človekove pravice so prisrčno vabljeni na to prireditev.

Upozarjamo še na to, da bo celovški radio isti dan ob 13.30 prenašal odlomke iz slavnostne prireditve.

DUHOVNO SREČANJE

izobražencev bo v domu v Tinjah na zadnjo adventno soboto, 20. decembra in nedeljo 21. decembra. Srečanje bo povezano z duhovnimi nagovori č. g. prof. dr. W. Dermota iz Ljubljane z meditacijo in razgovorom.

Na to priložnost duhovne obnove opozarjamo vse izobraženke in izobražence.

Nove božične pesmi

Slovenski cerkveni zbori tržaške škofije so med seboj povezani v posebno zvezo, ki prireja skupne nastope in tečaje za pevovodje ter oskrbuje zbore z notnim materialom. Tako je ta zveza tik pred lanskimi božičnimi prazniki izdala zbirko božičnih pesmi. Zbirka ima naslov »Sveta noč« in obsega sedem umetnih in tri priredbe ljudskih pesmi. Nekaj pesmi je lahkih, da jih bo zmogel vsak povprečen cerkveni zbor, nekaj pa je zahtevnejših: torej za vsakega nekaj. Priporočamo jih našim pevovodjem, da si jih oskrbijo. Na ta način bodo med častitljive stare, pa vedno lepe božične pesmi mogli vplesti tudi kakšno svežo, novo, sodobno — v veselje pevcem in vernikom, Bogu pa v čast.

Zbirko »Sveta noč« dobite v Mohorjevi knjigarni v Celovcu. Zbirka je okusno opremljena in tiskana na lepem belem papirju.

Dr. F. C.

BOMBE IN MRTVI

(Nadaljevanje z 2. strani)

na vseh območjih bolj žilava in prisotna, kot bi bilo predsedniku po volji.

Izraelski državniki so prav tako v zagati, kajti pri Arabcih ni čutiti nobene pripravljenosti za spravo. Ogromna vsestranska podpora, ki jo dobivajo od moskovskega bloka in Pekinga ter nekaterih zahodnih organizacij, jim daje vse več poguma in politične trme, uspehi, resnični, zlasti pa namišljeni, jim vlivajo prepričanje, da je njihova moč nezmotljiva.

Vojaški položaj Arabcev se je res zboljšal, njihove akcije so dosegle nekaj uspehov, vendar je pri njih, tudi v zaledju, stalno prisoten strah pred izraelskimi bombniki, oklopniki in komandosi. Ta strah skušajo odstraniti z blazno bojno histerijo, propagandističnim hrupom in prepričanjem, da bodo konec koncev »skozi globoko morje krvi in mrtvih« le prispeli do cilja. Moše Dajan, izraelski obrambni minister, pa je zagrozil pred nedavnim, da so sedanje akcije Zahala (izraelske obrambne vojske) le prva od desetih muk, ki bodo zadele Egipčane.

Boji v arabskem zaledju

Irak mori »vohune«, Jude in Kurde. Boj v Kurdestanu je že star kot Irak, namen Kurdov je samostojna država, ki naj bi združila iraške, perzijske, turške in sirske Kurde. Položaj Iračanov proti kurdskim »pešmergam« je porazen, kljub napalmu in pokolom. V severni Afriki se zbujajo berberski narodnjaki, Sudan kolje v »pozabljeni vojski« črnce, ki hočejo doseči samostojnost. Alžirski, egipčanski in sudanski piloti ter vojaki morijo biafranske borce in civiliste. A tudi med Arabci ni edinosti. Libanon je jasen dokaz, Maroko in Tunizija ne trobita v zaviti vzhodnoarabski rog, kralj Husein se tepe za svoj prestolček, »napredni« ne zaupajo konservativnim in narobe, petrolejske državice ob perzijskem zalivu hočejo ustvariti federacijo, a ne gre prav in ne gre; te državice hoče vključiti Perzija kot novo provinco, s čimer se je nasprotstvo med Perzijci in Arabci še poostrilo. V Jemenu je stara državljanska vojska že sedem let. Med Saudsko Arabijo in Južnim Jemenom (bivšim Adenom) je izbruhnil krvav spor. Arabska neenotnost je pozitivna točka za Izrael, a vozel je kljub in tudi prav zaradi tega čedalje bolj zamotan kot je bil gordijski.

Bombe in mrtvi pa so »na dnevnem redu«.

Jože Wakounig

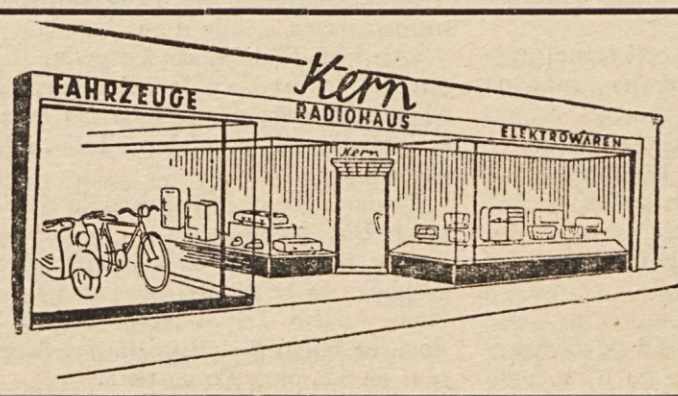

Radio aparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI
Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse

Akcija „dobri film"

Pred nekaj dnevi so tudi na Koroškem ustanovili, oziroma poživili akcijo »Dobri film« (Aktion »Der gute Film«). Ta akcija, ki ji predseduje znani koroški filmski kritik Horst Dieter Siehler (sodelavec pri KTZ), si je zadala nalogo, da predvaja dobre filme, predvsem pa še tiste, ki jih občinstvo drugače v normalnem programu kinopodjetij ne more videti. Lepa, težka, a vendar nadvse potrebna naloga akcije, če pomislimo, da v zadnjih časih pridejo na spored vse bolj filmi, ki polnijo kinokase, kot pa filmi, ki bi kaj izpovedali.

Začetek te oživljene akcije, ki svoje filme predvaja v celovškem »Volkskinu« je bil film Francoza Alaina Resuaisa »Der Krieg ist vorbei« (Vojna je končana). Film prikazuje boj za novo Španijo. Sicer so si mnogi obiskovalci pričakovali pravih bitk, ki pa so izostale, pa vendar je bil boj — notranji.

Kot naslednji filmi pridejo na vrsto »Der Start«, »Escalation«, »Bushido« in drugi. Vsekakor zanimivi filmi velikih in dobrih režiserjev in igralcev.

Akciji želimo mnogo uspehov, ljubiteljem dobrih filmov pa zelo priporočamo obisk predstav prirediteljev akcije.

-majer-

Kdo vodi v vesoljski tekmi?

Osem let je minilo od trenutka, ko je sovjetski vesoljec Gagarin kot prvi človek poletel v vesolje. Več kot osem let pa že traja tudi vesoljska tekma med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo in njeni rezultati (brez ravnokar uspešno poteklega »Apolla 12«) so taki.

	ZDA	SZ
skupno število poletov s posadko	21	15
število vesoljcev	44	21
poleti s posadko proti Mesecu	3	0
število ur v vesolju	5100	1699
»sprehodi« po vesolju	12	3
združitev dveh vesoljskih ladij	12	1
merilne sonde za Venero in Mars	7	18
število vremenskih satelitov	29	30

Najdaljši ameriški polet je trajal 13 dni in 18 ur in 35 minut, najdaljši sovjetski pa 4 dni 23 ur in 6 minut. Polet »Apolla 12« je trajal nekaj več kot 10 dni, od tega sta dva vesoljca prebila 32 ur na površini Meseca.

Šport doma in po svetu

NOGOMET:

Vprašanje jesenskega prvaka je bilo odločeno v predzadnjem kolu avstrijske nacionalne lige. Wacker iz Innsbrucka, ki je zadnje čase toliko obetal, ni izpolnil pričakovanj. Dunajska Avstrija je odločilno srečanje z njim vknjižila v svojo korist 2 : 1 (0:0) in tako postala jesenski prvak. Toda šele v nedeljo je bilo odločeno to dejstvo, ker je Wacker z Dunaja premagal WSC 1:0 (0:). Precej izenačena slika v nacionalni ligi se je pokazala v nedeljo v še večji meri, v kateri je posebno gneča v sredini. Sturm iz Gradca se je z zmago nad VÖST iz Linza ponovno prerinil na četrto mesto na tabeli; zmagal je 2 : 0 (0:0). Močno se je izboljšal Wattens z zmago nad Vienno 1 : 0 (1:0), prav tako je uspelo salzburški Avstriji premagati doma Eisenstadt 2 : 1 (1:0). Edino zmago doma je dosegla celovška Avstrija proti FC Dornbirnu 4 : 1 (2:1). Rapid — Admira-Energie in GAK — LASK so si delili točke.

Avstrija Celovec — FC Dobrnbirn 4 : 1 (2:1)

V tej tekmi, ki so jo igrali v Celovcu, je trajalo precej dolgo, da so se igralci znašli na tako težkem terenu kot je bilo v nedeljo. Sprva so bili Dornbirnčani boljše moštvo in so tudi po golu Buzeka prišli v vodstvo. Ko pa je Repitsch (Avstrija) z glavo dosegel izenačenje, so bili igralci Avstrije zmerom nevarnejši za Dornbirn: več so napadali in tako ogrožali vrata nasprotnika. Ponovno se je izkazal Reiter, ki je s svojimi tremi goli dosegel hattrick. Skupaj s Fendlerjem sta bila najboljša moža v polju. Na desnem krilu avstrijskega napada je igral Schlager, ki pa se ni obnesel. Dornbirnčani so imeli v vratarju Specklu najboljšega igralca, poleg njega sta bila dobra še Schrottenbaum in Cimarolli. Kako so padli goli: Buzek (Dornbirn) v 16. minuti, Repitsch v 35., Reiter pa v 37., 57. in 64. minuti. Na stadionu se je zbralo 300 Celovčanov, ki so bili z visoko zmago domačih prav zadovoljni. Sodil je dobro. Bauer.

HOKEJ:

KAC — FELDKIRCH 9 :2 (2:0, 3:1, 4:1)

Avstrijski hokejski prvak KAC je pokazal v nedeljo izredno igro v tekmi z Feldkirchom. Pred 2000 gledalci so atletičarji z lahkoto premagali nevarnega nasprotnika z 9 : 2 in s tem napravili nov korak na poti, da postane tudi leta 1970 avstrijski prvak.

KAC — EC Kitzbühel 8 : 4 (3:1, 4:1, 1:2)

V ponedeljek je celovško hokejsko moštvo KAC igralo proti EC Kitzbühlu samo 8 : 4. Pravijo, da so Celovčani v tej igri hranili svoje moči za nastop s Čehi. Atletičarji so pokazali v obeh prvih tretjinah krasne kombinacijske poteze in ostre strele na nasprotnikova vrata. V mestni hali je gledalo tekmo 2000 ljudi.

ATSE Gradec — IEV 6 : 2

Po porazu z Kitzbühlom in Zell am Seejem je IEV izgubil tudi proti ATSE Gradcu 6 : 2.

ČSSR — KANADA 4 : 0

V četrti mednarodni hokejski tekmi je Češkoslovaška premagala v Košicah Kanado 4:0; z rezultatom 6:3 pa Sovjetska zveza Finsko v Helsinkih.

Sovjetska zveza — Vzhodna Nemčija 4 : 3

Z dvema igrama se je v ponedeljek začel moskovski hokejski turnir. V prvi tekmi je Sovjetska zveza komaj zmagala Vzhodno Nemčijo 4 : 3, medtem ko je Češkoslovaška z lahkoto porazila Kanado 4:0.

Wahlstein (KAC) je naletel v vratarju Calligarisu na nepremostljivo oviro (s tekme KAC — Feldkirch)

Strel napadalca KAC je vratar ASV Capellari z drznim skokom izbil v kot. Ladinig (ASV) je zaustavil napadalca. V tekmi v koroški ligi sta igrala ASV in KAC 3:3 (1:1) neodločeno.

»ZGODOVINA UMETNOSTI« GINE PISCHEL

Pri Mladinski knjigi so te dni izdali publikacijo »Zgodovino umetnosti« Gine Pischel v treh zajetnih zvezkih. Dr. France Stele je bil recenzent založbe za »Zgodovino umetnosti« in je delo tudi ocenil. Poudaril je izčrpnost, stvarnost in poljudnost besedila, ki je po njegovem vseskozi v stiku z umetnostnimi problemi. V njem pogreša le to, da je avtorici tuj slovanski umetnostni svet, kar pa bo založba v kratkem nadomestila z izdajo zgodovinskega pregleda nekega drugega umetnostnega zgodovinarja.

Na okoli 700 straneh prinaša »Zgodovina umetnosti« študijo prazgodovine, nato kulture Srednjega vzhoda in rimskega imperija ter nadaljevanje antične dediščine pri zahodnoevropskih narodih tja do prve polovice 20. stoletja. Umetnostno delo je prevedel Janko Moder.

● Statistiki napovedujejo, da bo imela Poljska proti koncu tega stoletja okoli 38 milijonov prebivalcev, torej 5,5 milijona več kot zdaj.

IVAN CANKAR:

Hlapec Jernej

2

»Kam?«

Počasi se je okrenil Jernej.

»Na polje!«

»Na čigavo?«

»A?«

»Na čigavo polje?«

Jernej se je zasmejal na glas.

»Kaj se še nisi prespal? Še malo se odeni, če te glava boli!«

»Na čigavo polje?« je zaklical gospodar in kri mu je bušnila v lica.

»Na naše polje!« je odgovoril Jernej in je stal ob razoru miren, upognjen, roke na hrbtu.

»Kaj se to pravi: naše polje?«

Čelo se je nagubančilo Jerneju; celo v njegova zgrbljena lica je šinila kri.

»To se pravi: moje polje!«

Obstrmel je Sitar, odprl je usta, gledal je z velikimi, izbuljenimi očmi.

»Zbledlo se ti je, starec!«

Jernej se je odkril in je šel po razoru v polje. Dolgo je gledal Sitar za njim, nato se je oblekel in je šel na polje v drugo stran, da bi ne srečal hlapca. Obadva sta šla počasi, obadva upognjena; gledala sta v tla in vendar sta se videla od daleč, kakor vidi človek s samim srcem, kadar ga je strah in se mu kdo tiho bliža za hrbtom . . .

Jernej se je vrnil v hišo, ko je bila južina že na mizi. Postal je osupel pred durmi, namršel je obrvi, ozrl se je po gospodarju, po družini. Ne žlice ni bilo zanj ne stola.

»Zakaj me niste klicali?«

»Ali so te klicali sosedovi?« je odgovoril Sitar. Družina se je zasmejala.

»Kaj ragljate, hlapci in dekle? Kaj je kurent stopil v hišo?«

Jerneju se je tresel glas od srda in od še nepoznane bridkosti.

Pa se je oglasila Sitarica in bolj zbadljiva nego prijazna je bila njena beseda.

»Ali nisi slišal sinoči? Gospodar ti je odpovedal! Ampak če je lačen, prinesi mu žlico; še berača ne podimo čez prag, kaj šele hlapca, ki je delal pri hiši in jedel z nami!«

Dekla je šla in je položila žlico na mizo, poleg žlice pastirjeve.

»Kaj stojiš in gledaš?« je vprašal osorno gospodar in se ni ozrl na Jerneja. »Ponujamo ti žlico, ker si lačen, Bog ti blagoslovi, ne bomo ti šteli grižljajev! Ampak če se ti ne zdi, pa srečo na pot!«

Jernej je strmel, nič ni odgovoril. Tedaj je vrgel Sitar žlico na mizo in je vstal.

»Kaj so ti oglušila stara ušesa, kaj ti je zvodenela stara pamet? Ali pa se po neumnem pretvarjaš? Včeraj sem ti rekel, da si išči gospodarja drugod — velik je svet in dolge noge imaš! Dogospodaril si pri nas. Bogu bodi hvala in čast!«

Jerneju so se zašibala kolena; tudi beseda mu je bila tiha in počasna, glas ni mogel iz grla.

»Saj sem te dobro slišal, tudi razumel sem te, mladi! Ampak da si rekel: pojdi in zapali hišo — dobro bi te slišal, dobro razumel, ne zapalil bi! Govori po pameti, pa te bom slišal in razumel in ubogal! Kaj se to pravi: zadeni culo na stara pleča in pojdi od hiše? Kako je v tej besedi božja pamet in pravica? Bolj krščansko bi bilo in nič bi si ne bil omazal kolen, da si po sedmini pokleknil predme, poslednjega gospodarja te hiše. In jaz bi ti bil rekel: ti gospodari zdaj, tvoja je hiša, tvoja senožet, tvoje polje — vse to vzemi, kar je vzraslo tako čudežno iz moje krvi in iz mojega potu, da je zdaj moj život upognjen in izžet, da so slabotne moje roke in da se tresejo stara kolena! Vse vzemi! — jaz, starec, trudni gospodar, pa si zapalim pipo ter sedem na zapeček . . . Tako bi ti storil, tako bi jaz govoril in Bogu bi bilo dopadljivo in ljudem!«

Sitar se je okrenil, z veselim pogledom se je ozrl po družini.

»Ljudje božji, glejte ga: ali naj poklenem predenj?«

Krohotoma se je zasmejala družina.

In se je okrenil k Jerneju, gledal mu je dolgo v obraz, nato je izpregovoril:

»Kaj misliš, da sem ti pokazal prag zato, ker sem bil pijan in slabe volje? Ali pa da se mi je na sedmini zahotelo komedij in burk? Tako je, hlapec: potrla me je smrt očetova, ampak tehtnica je bila pravična, poleg bridkosti je bila tolažba. Nikoli nisem bil gospodar, zadnji hlapec sem bil, poleg pastirjeve je ležala moja žlica. Ti, hlapec, si bil moj krivični gospodar; tvoj pogled povelje, tvoja beseda ukaz. Jaz pa sem te videl v svojem srcu, kako boš prosil na mojem pragu, in užival sem sladkost. Vam vsem je bil gospodarjev gospodar, še vi uživajte sladkost: pastir, odpri mu duri na stežaj!«

Pastir je šel in je odprl duri na stežaj. Jernej se ni ganil ne prestopil.

»Ne stoj tam kakor lipov Bog! Gani se!«

Jernej se je vzbudil kakor iz hudih sanj; pa mu ni bilo nič bridko, nasmehnil se je.

»Sitar, Bog je naredil postave, ti jih ne boš premaknil! Pot, ki je kanil s tvojega čela, je tvoj — to je postava! Ne bom prosil postelje, ki sem jo sam postlal, ne bom beračil kruha, ki sem ga sam pridelal in vmesil! Legel bom na posteljo in ne bom

Mirko Kumer:

Moji posteljni sosedje

»Pa zakaj niste šli v drugi razred ležat?«

»Tudi tam bi ne bilo nič drugače. Hrano bi mi dajali isto, injekcije bi tudi vse dobival, le da bi jih moral vse posebej plačati; tudi skledo v postelji bi moral, kot tu, uporabljati. Saj sem že vprašal, kaj bi to stalo; a ko so mi dejali, da štiri do pet sto šilingov na dan, sem rajši ostal tukaj. S tem si prihranim do dvajset tisočakov.«

Take in podobne pogovore sem ponovno slišal sem od njegove postelje. Nekoč, ko je primarij vizito že skoraj končal, zaslišimo iz njegovega kota bridko ihtenje.

Primarij se sočutno obrne k njemu in vpraša: »Kaj vam je gospod Kobila?«

»Gospod primarij! Jaz tega ne prenesem več! Tu v tem kotu bom duševno do kraja propadel. Doma imam tako lepe sobe, tu pa sem privezan na ta kot kot kakšen pes. Pustite me vendar gor vstati, saj jaz nimam srčnega infarkta, da bi moral tako mirovati.

»Imate ga, imate! Aparat je to čisto natančno napisal. Potrpite še kakih deset dni, potem lahko pomalem vstanete.«

»Pa te injekcije, gospod primarij! Saj vendar ni potrebno, da jih sedem na dan dobivam!«

Šef je pogledal na tablico, nekoliko majal z glavo sem in tja in nato odločil, da bo bolnik v naprej dobival namesto sedmih samo še štiri injekcije dnevno.

To je bil že svetel žarek v njegovo zagrenjenost. Opoldne so mu obiskovalci prinesli imenitne, drage šope cvetlic in mu voščili za petinsedemdeseti rojstni dan. Dobil je tudi dve pismeni čestitki. Prinesla mu jih je soproga, ker sta prišli po pošti na njegov dom. Ena je bila od deželnega glavarja, druga pa od zbornice, v kateri je mož svoj stan zastopal. Prisrčno se je veselil počaščenja in pozdravov, ki so jih njegovi znanci po obiskovalcih zanj naročili. Zadovoljen je ogledoval darila, ki so se kopičila na njegovi omarici. A nekaj je manjkalo, česar je zelo pogrešal.

Čestitke in darila od koroških obrambnih bojevnikov ni bilo zraven. Da so ti na njegov slavnostni dan pozabili, mu je nekoliko kazilo vzdušje. Vendar so zbrani kmalu našli različna opravičila: Morda je predsednik, doktor Lesica, odsoten ali je morda zbolel, da mu je to spodletelo? Tolažili so ga, da kar še ni, se še lahko zgodi. Če ne jutri pa pojutrišnjem.

Najbrž, da so obiskovavci domov gredé opozorili vodstvo bojevniških veteranov na nasega soseda. Že drugi dan se je namreč zglasilo pri njem odposlanstvo. Sam najvišji in njegov pobočnik sta prispela, v koroške noše oblečena. Voščila sta prisrčno in mu podarila pozlačeno šatuljo. Potem se je začel pogovor, ki se je sukal okoli srečanj teh veteranov, okrog pogrebov umrlih bojevnikov in o pripravi proslave petdesetletnice bojev in glasovanja. Tu so prišli vsi zopet v svojo formo. Zazdeli so se sami sebi, kot bi bili še nekdanji borci za nedeljeno Koroško.

Pogovarjali so se tudi o nadaljnjem javnem delovanju našega krajevnega poglavarja. Vseh funkcij že ne bo mogel po ozdravljenju več obdržati. Oddati bo moral najbrž predsedniško mesto pri strokovni zadrugi. Tudi v domačem obratu naj pusti mladim delati. Svoje najljubše mesto, pri bojevnikih, naj pa obdrži. Saj je tako lepo, ko se on na grobu od umrlih poslavlja in ko se po pogrebu v gostilni sestanejo in obujajo spomine na junaške dni . . . !

(Dalje prihodnjič)

Rafko Vodeb:

Takole je doma

Takole je doma:
na sivo polje in na goli gozd
med snegom pada mrak
in mraz.

Na dvoru joče pes in vrane zdaleč
koruzo zobljejo s kokoši.

Toplò je v hiši.
Mirno prede peč
in skozi špranjo
rdeči pramen boža
mrtvo luč na stropu.

Svetišče v razvalinah

Kar prijelo me je! Če sem že enkrat v tem raju, kjer je zelena rožica (hmelj) obogatila to blagoslovljeno dolino, zakaj bi potem ne poromal tudi tja, kjer je bilo gnezdo mojih prednikov, tja, kjer sem nekoč fantoval in z vrstniki prepeval pod mogočno kloštrsko lipo, ki je bila obdana s sedeži, da se je oddahnil pod njo trudni popotnik kot tudi grajski delavci ob sončni pripeki!

Koliko pesmi je slišala ta častitljiva orjaška lipa že samo v moji dobi, da od približno dvajsetih pred mojo molčim! O, če bi znala govoriti, lahko bi nam povedala, kako so se naši prednamci borili s Turki, kako so umirali od kuge, lakote in drugih bolezni, kako so se s cepci in vilami uprli nenasitnim graščakom, potem o verskih bojih za časa Martina Lutra in še naprej od šolske reformatorke Marije Terezije in njenega sina Jožefa, ki je razpuščal samostane.

Potem je prišla tako imenovana »pomlad narodov« v l. 1848, ko so se naši predniki rešili tlačanskega jarma. Šestinšestdeset let pozneje, to je leta 1914, je izbruhnila prva svetovna vojna, ki je zahtevala ogromno žrtev, vendar samo na bojiščih. Druga, ki je zametek prve, je bila še strašnejša, saj se ni njena usoda odigravala samo na bojiščih, temveč v vsakem mestu, trgu, vasici in celo v vsaki hiši in družini. Ta lipa bi nam lahko povedala, da je iz političnega vidika umoril sosed soseda, da je ustrelil brat svojo sestro, ki je bila pač drugačnega mišljenja.

Kakor da bi ta lipa ne smela biti priča vseh teh grozot, so jo po vojni obsodili na smrt. Zakaj, ne vem; pred desetimi leti je bila še povsem zdrava. Toda kakor zloba ni človeštvu prizanašala, tako tudi tej petstoletni priči ni. Kolikokrat sem ležal vznak z rokami pod glavo in gledal v njeno krono, kjer so si nabirale pridne čebelice sladki njen med! Sedaj je ni več. Z njo je prenehala domača pesem, narodna in nabožna; pesem, ki je bila udomačena in ki je trajala cela stoletja. Namesto teh, ki so jih naše matere pele ob zibelki, slišimo po radijskih valovih popevke, ki ne učakajo starosti in se mi zdijo kot muha »enodnevnica«, ki komaj porojena že zapade smrti.

Dobrih sto metrov od nekdanje lipe, preko ceste, je graščina Novi klošter s podružnico svetega Dominika. Lepo opremljena kapela je spadala pod župnijo Polzelo. Pred zadnjo vojno je bila tu večkrat služba božja. Lastnik gradu in kapele Otto Polak je bil sicer židovskega pokolenja, toda dober človek, ki je skrbel za telesni in tudi za dušni blagor svojih ljudi. Za vsakšno bogoslužje je dal okrasiti kapelo, poslal kočijo s čilimi konji po duhovnika, ga po svetem opravilu pogostil in zopet dal odpeljati nazaj. Ker pa je bil, kot sem že omenil, žid, ni čakal ob Hitlerjevem vdoru v Jugoslavijo leta 1941 preganjalcev svojega rodu. Ko pa je bilo vojne konec se je seveda tudi »obrisal« za svoje imetje, ker je bilo od novih oblastnikov podržavljeno.

Vstopim in se namerim proti gradu. Že zunanje lice zidu z odpadajočim ometom mi pove, da ni skrbne gospodarjeve oziroma oskrbnikove roke, da bi popravila manjkajoče. Pogledam na dvorišče: kjer je nekoč bilo vse na svojem mestu, vlada sedaj nered. Nekaj otrok se podi po dvorišču, zadaj na desni, kjer je bil nekoč vhod v kapelo s starinskimi vrati, je s podbojem vse skup zginilo; ostala je samo odprtina, skozi katero pogledam v notranjščino. Srce se mi stisne. Vsa okna razbita, stene gole, tu in tam večji žebelj, ki je nosil nekoč podobo križevega pota. Tla so razrvana, po tleh pa razmetani okenski okviri, ubite šipe in različna nesnaga, ki spada v stranišče. Neverjetno, kakšen vandalizem! Ali je res bila po vojni ali že med njo takšna psihoza, da je uničila to, kar je bila sicer graščakova last, vendar pa delo naših vernih ljudi, ki so to vendar napravili v čast božjo? Ne vem, ali je bil to ukaz od zgoraj ali divjanje propadlih ljudi.

Povzpel sem se na greben, po katerem je izpeljan ilovnat kolovoz na hribček Dominik, kjer je nekoč stal samostan, danes razvalina. Ta samostan je namenil celjski grof Friderik II. najprvo puščavnikom, toda po nasvetu svojega dvornega kaplana ga je izročil dominikancem leta 1453.

Leta 1479 so Turki napadli ta samostan. Svoje konje so postavili v samostansko cerkev, v kateri so kip Matere božje in podobe svetnikov razsekali in požgali. Pri svojem odhodu, kjer so se zadrževali tri dni, pa so uničili še ostalo, kar se je dalo. Dragocene knjige in pisma pa so vzeli s seboj. Tudi sledeče duhovnike so odpeljali s seboj v sužnost: priorja Pavla de nova civitate, o. Jurija Marschalka in o. Gašperja Kolobina. O. Wolfganga Weidtdorfferja, po rodu Dunajčana, so pa dne 24. avgusta 1479 na tem grebenu, katerega sem pravkar omenil, grozovito trpinčili in umorili; tam je ležal tri dni nepokopan. Baš na tem mestu je dolgo časa strašilo, vsaj tako so pravili stari ljudje, med njimi moj ded in oče, ki sta imela samo streljaj od tukaj svoj dom.

Od Novega kloštra do starega samostana je bilo štirinajst kapelic križevega pota, ki so seveda danes v razvalinah.

Samostan je leta 1635 mnogo trpel od bližnjih kmetov, ki so se mu uprli. Zgodovinski viri poročajo, da je vladal tu slab red in da so bili krivični do kmetov tlačanov. Cesar Jožef II. je ta samostan leta 1787 razpustil. Njegovo premoženje — 90.000 goldinarjev — je bilo izročeno vladi. Cerkev, ki je bila že v slabem stanju, so leta 1826 podrli, pred gradom pa postavili 1828 grajsko kapelo sv. Dominika, katero sem pravkar ogledoval — opustošeno od modernih pesjanov.

Z žalostjo v srcu sem odšel na dom svojih prednikov, kjer mi je sestrična postregla s kapljico, ki je zrasla nad hišo v hribčku, ki je bil malone ves dan izpostavljen božjemu soncu. Žalost sem topil v vinu, ki se me pa ni hotelo prijeti. Še danes v duhu gledam zapuščeni okenski okvir, ki je žalostno ječal ob pišu vetra na zarjavelem tečaju, kakor bi obtoževal, takratni in današnji izprijeni svet.

R. K.

Prepir

Žena in mož sta se sprla. Dolgo sta molčala. Ker pa je življenje le komplicirano, sta si začela dopisovati z listki, samo da ne spregovorita besede.

Nekega dne je moral mož odpotovati. Napisal je ženi listek, naj ga zbudi ob štirih in je mirno legel k počitku. Naslednjega dne se je zbudil ob osmih in našel na omarici poleg postelje listek s temle napisom:

»Vstani, ura je štiri!«

Žal mi je

»Že dvakrat vas je iskal neki možakar,« je tajnica rekla šefu. »Kar naprej je govoril, da vas bo pretepel.«

»In kaj ste mu odgovorili?«

»Rekla sem, da mi je zelo žal, ker vas ni tu.«

---

nič vprašal, posegel bom po kruhu, nič ne bom prosil! To je postava in pravica. Vi pa primite za žlice, ne bodi vas sram ukradenega kosila, nič vas ne bodi sram, da niste čakali na gospodarja in na njegov očenaš; usmiljen je, brez zlobe — zakaj njegova je pravica in postava!«

Tako je govoril Jernej. Teman pa je bil Sitarjev obraz, njegova beseda je bila hitra in osorna, mrko je gledala družina.

»Pojdi brez prerekanja; odprte so duri, nizek je prag!«

Še se je ozrl Jernej, dolgo se je oziral, ni srečal pogleda, ki bi mu bil rekel zbogom. In hudo se je storilo Jerneju.

»Svatujte, ljubi moji! Odprta vam je hiša, odprt vam je hram in tudi kašča vam je na stažej odprta. Jemljite in gostite se! Jaz pa se povrnem k vam s pisano pravico, podpisano in zapečateno; zakaj Bog ne laže in tudi postave ne lažejo. In kadar se povrnem, ljubi moji, takrat bodi ljubezen med nami in krščansko usmiljenje!«

Rekel je in šel.

IV.

Napotil se je županu, ki je bil krčmar v Dolini. Spotoma je srečal človeka, ki ni bil ne gospod, ne študent, ne hlapec; oblečen je bil v črno, nosil je brado, vedel je to in ono, drugače pa je bil malopriden človek, ki ni imel ne doma ne ljudi; prikazal se je časih, ker je bil rojen na Betajnovi, ki pa je nenadoma izginil bogvedi kam; tudi vere ni imel in se ni odkrival pred cerkvijo.

»Povprašam ga, nevernika!« je pomislil Jernej in ga je ustavil.

»Bog daj, Gostačev!«

»Bog daj, Jernej!«

»Ti, ki si učen in poznaš postave: tole mi povej! Štirideset let sem delal, postavil sem hišo, s svojim potom sem pognojil polje in senožet: čigav je dom?«

Črni študent je samo privzdignil obrvi in je molčal.

»Takole je torej, premisli: štirideset let sem delal na tem svojem domu; če tam poklekneš, natanko pogledaš grudo, pa boš videl, da je moja, pa boš spoznal mojo kri. Tudi če pogledaš na hišo, te bodo v mojem imenu pozdravljala tista zelena okna... Kako torej misliš?«

Študent je upognil hrbet globoko, nagubančil je čelo ni je položil kazalec na kazalec, da bi natanko razložil in razkazal.

»Tako je namreč! Prišel sem pred štiridesetimi leti — od kod? Iz Resja, se mi zdi — iz Resja sem prišel! Preveč nas je bilo, pa sem se napotil: dolgo je že tudi ne sanja se mi nikoli več, ne o materi ne o bratih; in če bi nama zdajle prišli naproti, bi jih ne pozdravil . . . Glej, in sem prišel in sem ustvaril tisti dom — tja poglej, tja pod klanec!«

Študent je pogledal in se je začudil.

»To je Sitarjevo . . . tam!«

»Katerega Sitarja, vprašam? Kod si se klatil, da ne veš? Umrl je, včeraj smo ga pokopali. Jaz sam sem še ostal, poslednji gospodar!«

»Kam se je izgubil mladi Sitar?«

»Ozri se, tam stoji, pred hišo; poznam ga, ker stoji tako moško . . . Bog varuj, nič hudega o njem: dober delavec je bil, le malo preveč pije in nagle jeze je . . . Nikoli ga ne bom podil od hiše; naj se ščeperi v božjem imenu, saj je mlad!«

»Kako bi ga podil od hiše? On je gospodar po očetu.«

Jernej je nejevoljen stresel z glavo ter je široko zamahnil.

»Kaj blebečeš, puhla učenost? Nisem te zato ustavil na cesti . . . Dedič in gospodar po očetu — šega je, tudi pravica morda, Bog bo že vedel. Ampak to je eno. Ali drugo je: štirideset let je delal Jernej, štirideset let je Jernej zidal. Bog je blagoslovil Jernejevo delo, da je obrodilo obilen sad, stoteren in tisočeren. Čigavo je delo, čegav je sad? — to mi zdaj povej! Katera posvetna postava in katera božja zapoved je naredila, da nimam kamor bi legel, ko sem nakosil sená, da bi bila, če ga nakopičim gora višja od Ljubljanskega vrha? In da nimam skorje kruha, ko sem napolnil in nabasal egiptovske hrame z ržjo, pšenico in ajdo. Učenjak, to mi zdaj povej!«

Študent je spoznal in razumel in se je veselo zasmejal.

»Jernej, tako je naredila posvetna postava: Jernej bo zidal hišo in, kadar bo dozidal: gospodar na peč, Jernej čez prag; Jernej bo oral in bo sejal in bo žel: gospodarju žetev in kruh, Jerneju kamen: Jernej bo kosil in Jernej bo mlatil, Jernej bo spravljal seno in slamo in, ko bo napolnil skedenj in podstrešje in hlev: gospodar na mehko posteljo, Jernej na trdo cesto: postarala se bosta gospodar in Jernej: gospodar bo sedel na zapeček in si bo palil pipo in bo prijetno dremal, Jernej se bo skril za hlev in bo poginil na gnili stelji. Tako je naredila posvetna postava. Božja zapoved pa je naredila: trpi krivico, Jernej, in kadar te udari sosed na desno lice, ponudi mu še levo, in če ti ugrabi suknjo, daj mu še srajco!«

»Lažeš!« je vzkliknil Jernej. »Bog ni naredil krivice!«

Morda je seglo študentu sočutje v srce, zakaj ni se več smejal.

»Jernej, ne prerekaj se o krivici in pravici, ne o postavah in božjih zapovedih; tudi jaz sem se prerekal, pa zdaj nimam ne doma ne človeka. Hotel sem razložiti ljudem krivico svetá in postav, pa so me pognali na cesto, puntarja. Trpi krivico, Jernej, in je ne imenuj! Vrni se, poklekni pred gospodarja, skleni roke in ga prosi za ponižen kot tiste hiše, ki si jo sam postavil, za skorjo tistega kruha, ki si ga sam pridelal.

(Dalje prihodnjič)

RADIOTELEVIZIJSKI PROGRAM

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 7. decembra: 7.00—7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 8. decembra: 7.00—7.30 Duhovni nagovor — Marijine pesmi (Pojejo: Selska dekleta). — TOREK, 9. decembra: 14.15—15.00 Informacije — Koroška kronika — Dr. F. Cigan: Pojmo! Naša pesem je naša vez (2) — Športni mozaik. — SREDA, 10. decembra: 14.15—15.00 Informacije — 5 minut o gospodarstvu — Poper in sol. — ČETRTEK, 11. decembra: 14.15—15.00 Informacije — Vesti za kmetijstvo — Slovenska komorna glasba — Koroški kulturni pregled. — PETEK, 12. decembra: 14.15—15.00 Informacije — Janko Mlakar: Roxana (Igrajo gojenke gospodinjske šole šolskih sester v Št. Rupertu pri Velikovcu). Posnetek akademije 4. maja 1969. — SOBOTA, 13. decembra: 9.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 14.00—14.20 Mali recital.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

SOBOTA, 6. decembra: 15.45 Za otroke od 5. leta dalje: „Hišica" — 16.10 Za otroke od 6. leta naprej: „Kresnica Glimm" — 16.20 Za mladino od 11. leta dalje: Daktari — 17.05 Za družino: „Pasijon" — 18.20 „Ribič Dagobert", lahko noč za najmanjše — 18.25 Kulturne aktualnosti — 18.50 Dober večer v soboto... pravi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar Huga Portischa — 20.15 V. L. Toma: „Vdove", veseloigra v treh dejanjih — 21.40 Športni žurnal — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Naš nočni program: „Velika igra", film. —

NEDELJA, 7. decembra: 15.00 Za otroke od 6. leta naprej: „Ubogi lončar" — 15.30 Za mladino od 14. leta naprej: Stik — 15.50 V žarišču — Adventni običaji na Nižjeavstrijskem — 18.00 Karl Heinrich Wagerl bere iz svojega dnevnika — 18.25 „Ribič Dagobert", lahko noč oddaja za najmanjše — 18.30 Avstrijski portret — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 20.15 Peter Alexander predvaja svoje posebne pesmi — 22.00 Čas v sliki — 22.10 „Zarotniki v brzovlaku".

PONEDELJEK, 8. decembra: 15.25 Koncert dunajskih filharmonikov — 16.15 Za otroke od 6. leta naprej: „Volk in sedem kozic" — 16.55 Za mladino od 11. leta naprej: „Smoky — kralj prerije" — 18.20 „Ribič Dagobert", lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.55 ORF danes zvečer — 19.00 Kolonialna odprava — 19.30 Čas v sliki — 20.15 William Shakespeare: „Dva iz Verone", prenos iz gledališča Josefstadt na Dunaju — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Posebno za vas: Praška anatomija lutk.

TOREK, 9. decembra: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleščine — 18.20 „Ribič Dagobert", lahko noč oddaja za naše najmlajše — 18.25 Kulturne aktualnosti — 18.50 „Rinaldo Rinaldini" — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Samuel Beckett: „Igra", oddaja gledališče in diskusija — 22.25 Čas v sliki.

SREDA, 10. decembra: TV v šoli: Ferdinand Hodler — 10.10 Kaj lahko postanem? — 11.00 Program za delavce: Vrata do miru — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: „Čarobna čepica" — 17.15 Za mladino od 11. leta naprej: Kdo želi delati z nami? — 17.35 „Lassie", zgodba o psu — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.20 „Ribič Dagobert", lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Kuhinja v televiziji — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Vaš nastop, prosim — 21.00 Desiree, film — 22.45 Čas v sliki.

ČETRTEK, 11. decembra: TV v šoli: Koroška — 10.30 Svet atoma — 11.00 Komentar časovnih dogodkov — 11.30 Renesansa — 12.00 Renesansa (2) — 18.00 Tečaj italijanskega jezika — 18.20 „Ribič Dagobert", lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.50 Policijsko poročilo — Dragnet: „Poneverba" — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Kathi", postaje avstrijskega pasijona — 21.40 Strogo indiskretno. 50-letnica Fritz Muliarja — 21.55 Nočni studio: Arhitektura — 22.55 Čas v sliki — 23.05 Mednarodni boksarski turnir iz dunajske mestne hale.

PETEK, 12. decembra: 10.00 TV v šoli: Gradbeni načrt življenja — 10.30 Društvo narodov — Organizacija združenih narodov — 11.00 Program za delavce: „Ribič iz Louisijane" — 18.00 Človek v prostoru — 18.20 „Ribič Dagobert", lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 S taksijem: „Letalo duhov" — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Uradni spisi XY-nerešeni — 21.15 Časovni potek dogodkov — 22.50 Čas v sliki — 23.00 Uradni spisi XY-nerešeni. Poročila in reakcije.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

PETEK, 5. decembra: 9.35 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.45 Nove dogodivščine Huckleberryja Finna — 18.15 Mladinski koncert: Luigi Boccherini — Koncert za čelo v B-duru — 19.00 Svet na zaslonu — 19.30 Naš globus — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Mojstri besede na filmskem traku — F. Kafka: Proces — 22.30 Glasba ne pozna teme — posnetek nastopa beat ansambla — 23.00 Poročila.

SOBOTA, 6. decembra: 9.35 TV v šoli — 17.45 Po domače z ansamblom Rudija Barndorferja — 18.15 Veliki potepuh — nadaljevanje mladinske igre — 19.15 Sprehod skozi čas — 19.40 Pet minut za boljši jezik — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV magazin — 21.35 Rezervirano za smeh: Stan in Olio — 21.50 Novi rod — 22.40 TV kažipot — 23.00 Poročila.

NEDELJA, 7. decembra: 9.30 Po domače — 9.35 Kmetijski razgledi — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.50 Otroška matineja: Nove dogodivščine Huckleberryja Finna, Stan in Olio — 18.10 Avtobusna postaja — ameriški film — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.35 Športni pregled — 22.05 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 8. decembra: 9.35 TV v šoli — 10.30 Nemščina — 10.45 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 16.10 Francoščina — 17.50 Ostržek — mladinski film — 18.00 Po Sloveniji — 18.30 Priprava hudo poškodovanega ali obolelega za transport — 18.50 Nizozemska glasbeno dokumentarna oddaja — 19.20 Kalejdoskop — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Ivan Cankar: Polikarp — TV drama — Franz Liszt: Preludij — Poročila.

TOREK: 9. decembra: 9.35 TV v šoli — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 16.10 Angleščina — 16.40 Oddaja za prosvetne delavce — 17.50 Risanka — 18.00 Lutkovna oddaja — 18.40 Torkov večer pod lipo — 19.05 Na sedmi stezi — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Velika imena sodobnega filma: Luchino Visconti — Obsedenost — italijanski film — 22.40 Poročila

SREDA, 10. decembra: 9.35 TV v šoli — 17.45 Rastimo — oddaja za otroke — 18.30 Pisani trak — 18.45 Človek — serijski film — 19.15 Zagrebški glasbeni bienale — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Slavnostna akademija ob 50-letnici Slovenske filharmonije — 21.35 Nogomet Anglija — Portugalska — 23.05 Poročila.

ČETRTEK, 11. decembra: 9.35 TV v šoli — 10.30 Nemščina — 10.45 Angleščina — 11.00 Francoščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 18.00 Tiktak: O belem mačku, ki je bil čisto črn — 18.15 Po Sloveniji — 19.10 Dubrovniške poletne prireditve — 20.00 TV dnevnik — 20.35 T. Mann — Buddenbrokovi — nadaljevanje — 21.20 Kulturne diagonale — 22.05 Shenandoah — serijski film — 22.30 Poročila.

AMERIŠKI UMIK IZ VIETNAMA SE BO ZAVLEKEL

Predsednik Nixon je izjavil, tako poroča neki ameriški ilustrirani tednik, da ne more objaviti koledarja o umiku ameriških čet iz Vietnama. Pravzaprav ima za to operacijo več načrtov. Po prvem naj bi se umik izvršil v 18 mesecih, računajoč od junija 1969, po drugem v 42 mesecih. Po najoptimističnejših domnevah se bo prvo večje število vojakov in drugih, ki se ne vojskujejo, umaknilo do konca 1970, najbolj pesimističnih napovedih pa šele konec 1972. Laird meni, da bi Američani lahko umaknili okrog 300.000 mož do konca prihodnjega leta, 200.000 pa do konca 1972. Po tem času bo v Vietnamu ostalo še okrog 10.000 ameriških vojakov, ki bodo vežbali južne Vietnamce.

Black & Decker

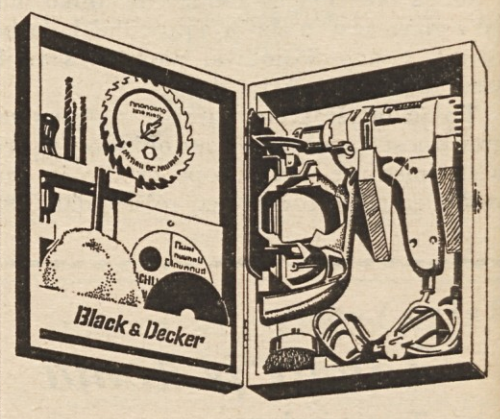

Kadar žagate, vrtate, brusite ali polirate, vzemite

Black & Decker
orodje

Kompletne zbirke, posamezne dele in tudi večje stroje dobite pri

RUTARJU V DOBRLI VESI

Podjunski trgovski center
Bratje RUTAR & Co.

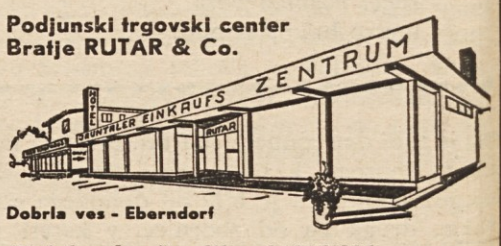

Dobrla ves - Eberndorf

Telefonska številka 04236-281

Möbel KOVAČ

HANZEJ KOVAČIČ
VILLACH - BELJAK, GERBERGASSE 6
Telefon 56 50

POHIŠTVO JE DARILO TRAJNE VREDNOSTI!

- TO LAHKO PODARITE TUDI V OBLIKI VREDNOSTNEGA PAPIRJA
- V LASTNEM OBRATU IZDELANO POSEBNO POHIŠTVO
- NAČRTUJEMO ZA VAS
- PLAČILNE OLAJŠAVE DO 36 MESECEV
- PROSTA DOSTAVA NA DOM

Sieht man unsere Auswahl an, weiß man, was man schenken kann

Damen-Helanca-Strumpfhosen	19.80	Damen-Modepullover	99.-	Herren-Mode-Jerseyhemd	149.80	Frauen-Krauselstrümpfe, in Plastikdose	10.90
Damen-Perlon-Unterkleider geblumt	49.-	Damen-Moderöcke mit Gürtel	179.-	Herren-Helanca-Rollkragenpulli	59.80	Kinderschihosen ab	99.-
Damen-Flanell- oder Perlonplüsch-Nachthemden	59.80	Flanell-Leintücher	39.80	Herren-Gloriette-Hemd mit Reservekragen	99.-	Kinderschipullover ab	95.80
Damen-Frottee-Pyjama	99.-	Herren-Flanellsporthemd	49.80	Kaschmir-Tücher	27.90	Kinderanoraks ab	99.-
Damen-Perlon-Stepp-Schlafröcke	95.80	Herren-Modepullover	99.-	Frauen-Kleiderschürzen Perlon oder Baumwolle	59.80	Mädchen-Perlonvelours-Nachthemden ab	48.90
Damen-Polo-Blusen – der große Modeschlager!	149.80	Herren-Seidenbarchent-Pyjama	139.80	Damen-Perlonstrümpfe, fehlerfrei, in Modefarben	8.90	Kinder-Trikotpyjama ab	55.90

NOCH MEHR ZEIGEN IHNEN UNSERE SCHAUFENSTER - DAHER...

...am besten gleich zu SAMONIG

VILLACH, AM SAMONIG-ECK

Naš tednik

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil, letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 60.— N din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.